

СТЕНОГРАМА

спільного засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти та Президії Національної академії наук України

17 жовтня 2018 року

Веде засідання Президент Національної академії наук України

ПАТОН Б.Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дозвольте розпочати, шановні колеги. Шановні колеги, дозвольте насамперед висловити вдячність членам Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти за рішення їхнє започаткувати проведення виїзних засідань комітету для розгляду гострих проблемних питань наукової сфери. Сьогодні ми проводимо перше таке спільне засідання з питання: "Національної Академії наук України: основні засади розвитку та державної підтримки".

Хочу зазначити важливість розгляду саме цього питання не тільки для всієї вітчизняної наукової сфери, а й для нашої держави в цілому. Добре зрозуміло, що тільки належна підтримка науки та інновацій з боку держави здатна забезпечити виведення нашої країни на високий рівень розвитку. Минулого року Україна піднялася на сім позицій у глобальному рейтингу інновацій та посіла 43 місце із 126 країн світу, проте цього явно недостатньо. Зазначаючи, зважаючи на інтелектуальний потенціал і необхідно, щоб він дійсно, цей потенціал, запрацював, а це можливо лише за умови належної підтримки вчених і створення державою сприятливого інноваційного клімату. Безперечно, це є і нашим з вами, шановні народні депутати, спільним завданням. Вагоме значення мало прийняття Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність". Новий закон, зокрема, суттєво посилив науково-експертні функції академії. Тільки минулого року до комітетів Верховної Ради фахівцями НАН України було надано понад 200 експертних висновків. Національна академія наук України готова і надалі активно працювати з наукового забезпечення вирішення найважливіших державних проблем.

Нещодавно до Мінекономрозвитку надіслано матеріали та ініціативні пропозиції, зокрема з таких актуальних питань як забезпечення функціонування

Об'єднаної енергетичної системи України, аміакопроводу до Одеського припортового заводу, визначення технічного стану мостових споруд міста Києва. Ці пропозиції включають також і окремі дуже важливі для країни науково-технічні розробки наших установ.

Ще одне важливе питання – йдеться про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки та відповідні тематичні напрями наукових досліджень і науково-технічних розробок. У 2016 році ці пріоритети були продовжені до 2020 року без передбачених законодавством прогностичних досліджень. Необхідно вже зараз розпочинати роботу з формування оновлених пріоритетів розвитку науки і техніки на наступний період. А для реалізації цих пріоритетів треба, на наш погляд, відмінити мораторій на формування нових державних цільових наукових і науково-технічних програм.

Дозвольте, шановні колеги, побажати всім успіхів, головне, міцного здоров'я і всього найкращого.

І тепер дозвольте запросити народного депутата України, першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Олександра Володимировича Співаковського. Ми вас шануємо, щиро шануємо! Бажаємо здоров'я, успіхів! Просимо.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую.

Шановний Борисе Євгеновичу, шановні колеги! У нас зазвичай існує гарна традиція. На наших комітетах існує така традиція – вручати нагороди Верховної Ради, якими ми підкреслюємо те, що Верховна Рада України все робить від неї залежне для того, щоб не тільки підтримувати, да, і загальне фінансування, і ті роботи, які створюються в Національній академії наук, в галузевих академіях наук, але і людей, які є якраз центром тих реформ, які відбуваються.

Тому дозвольте, по-перше, перед моїм вступним словом... Почесною грамотою за особливі заслуги перед українським народом нагороджується завідувач кафедри вищої математики Національного університету Державної фіскальної служби України доктор фізико-математичних наук професор Семко Микола Миколайович. Голова Верховної Ради України Андрій Парубій. *(Оплески)*

Шановні колеги, Борисе Євгенійовичу, я хочу сказати, що це перше, але, сподіваюсь, не останнє спільне засідання. Я думаю, що це дуже гарний майданчик для якраз створення відповідної експертизи, для напрацювання відповідних аналітичних матеріалів, для того, щоб ми разом, профільний комітет Верховної Ради України разом з Національною академією наук, разом з профільними галузевими національними академіями наук якраз створювали відповідні документи, які ми б мали можливість не тільки законодавчим чином забезпечувати, але також давати необхідні матеріали для того, щоб Кабінет Міністрів України, профільні міністерства мали можливість імплементувати.

У листопаді цього року виповнюється 100 років відтоді, коли гетьман Павло Скоропадський фактично заснував Національну академію, тобто це 100 років. Це означає, що це наше дитя, це фактично дитя, яке вперше створено ще тоді владою, першою владою, яка сказала, що Україна – це держава, що вона незалежна, і 100 років Національна академія наук існує. І які б часи не проходила наша держава, які б вони не були складні, але ніхто собі не дозволив закрити чи сказати, що Національна академія наук України не потрібна.

Я хочу сказати, що різні країни світу мають різні моделі, це абсолютно нормально. Але те, що створила Україна, ще раз підкреслюю, що вона має також власну точку зору, власну історію і власне бачення. Я хочу просто нагадати імена тих, прізвища тих науковців, які якраз відомі в світі: це в першу чергу видатний природознавець Володимир Вернадський; це всесвітньо відомий філолог і філософ Дмитро Чижевський; це геніальний авіаконструктор Ігор Сікорський; це головний конструктор перших пілотованих космічних кораблів, основоположник практичної космонавтики Сергій Корольов; це глава наукової школи кібернетики, піонер комп'ютерної техніки, автор фундаментальних праць у галузі кібернетики –це Віктор Глушков. До речі, я хочу сказати, я сам був аспірантом з 82 по 85-й рік в Інституті математики Академії наук України у Сергія Миколайовича Чернікова, який, до речі, був член-кореспондентом і був науковим керівником по кандидатській дисертації якраз у Глушкова. І я пишаюсь тим, що мені довелося бути також аспірантом тієї людини, яка фактично допомагала зробити кандидатську дисертацію Віктора Глушкова.

І якраз це є розумінням того, що Національна академія наук України і галузеві академії наук України не тільки виконують функцію створення відповідних продуктів і роботи через такі роботи на ринок праці і суспільства. Це, в першу чергу, і створення людського капіталу. Це є дуже важливим. Бо багато аспірантів, багато наукових шкіл створюють якраз той людський капітал, який далі працює або в університетах, або в промисловості і так далі.

Ми розуміємо, що зараз ми маємо великі проблеми. І ці проблеми пов'язані, на мій погляд, з тим, що, на жаль, ми сьогодні, переходячи від командно-адміністративної моделі управління до тієї системи, в якій сьогодні ми існуємо, ми розуміємо, ці проблеми, але, на жаль, державного бачення, на мій погляд, немає і державний погляд тільки один – це скорочення фінансування. І в результаті ми маємо, на жаль, проблему колосальну, яка пов'язана, з одного боку, через скорочення скорочується фінансування молодих науковців, і це означає, що ми створюємо штучні перепони на шляху для того, щоб якраз наша молодь, наша талановита молодь не капіталізувалась тут в Україні, не створювала додаткову вартість для країни, а якраз створювала цю додаткову вартість, на жаль, за кордоном. Існуюча система закордонних грантів якраз мотивує нашу молодь якраз працювати там. Це така система smart cleaning, система, яка вимиває людський капітал з теренів України. Ми повинні розуміти, що для цього потрібно робити. Але шлях через скорочення фінансів – це шлях в нікуди.

Я хочу сказати, що дійсно держава Україна сьогодні має великі виклики. Це – війна. Ми повинні розуміти, що тільки в цьому році в проєкті бюджету України закладено 210 мільярдів гривень на оборону, але ми повинні розуміти, що в будь-якій країні, як, наприклад, Ізраїль, більшість цих коштів, які спрямовуються якраз на ці виклики, йдуть якраз на створення відповідного продукту. На жаль, велика кількість коштів знову таки йде за кордон, і та інтелектуальна власність, яку ми фактично покупаємо через відповідні технологічні озброєння, фактично могла б залишатися тут, у нас.

Я хочу сказати, що наш профільний комітет і Верховна Рада України зробила дуже важливу частину. Фактично 3 роки тому 6 грудня ми прийняли законопроект про наукову і науково-технічну діяльність. На наш погляд, це був прорив, який якраз і давав законодавче поле для імплементації нової моделі і управління, і

фінансового забезпечення, і капіталізації молодих людей. На наш погляд, ми зробили цю частину.

Далі – частина імплементації. Це найбільш складна частина, бо це потрібно забезпечити організаційно, це потрібно забезпечити постановами Кабміну, відповідними наказами, юстуванням, і головне – фінансуванням.

Що ми бачимо? Ми бачимо сьогодні залишковий принцип фінансування, відсутність у пріоритетах державного розвитку в економічному, оборонному їх блоці, як наслідок – скорочення значної частини насамперед активних молодих науковців.

Друге – одним з критичних ризиків сьогодні стали процеси зменшення наукового потенціалу в країні, які набули ознак справжнього лиха, і ми навіть не уявляємося собі їх наслідків.

Третє – з року в рік ми втрачаємо молоді наукові кадри, які все частіше обирають інші країни для реалізації свого потенціалу.

Четверте – в Законі України "Про наукову і науково-технічну діяльність" стоїть цифра 1,7 відсотки ВВП. Сьогодні ми навіть половини не маємо для цього, ми маємо тільки сьогодні 0,26 відсотки, і те, враховуючи, що там є 0,18 – це загальний фонд і 0,9 – це спеціальний фонд.

Наступне. Це конкурсне фінансування за рахунок Державного фонду фундаментальних досліджень було і залишається мізерне, що не може вплинути на ситуацію в країні. І наскільки ми бачили в проекті, це всього лише 300 мільйонів гривень. Ну, ми розуміємо, що за рахунок цих коштів, ми не можемо відповідне дати аплікаційне грантове забезпечення для колективів, і в тому числі для молодих науковців. Це Національний фонд дослідження, який би мав би виправити скрутну ситуацію, вже 3 роки після прийняття нового закону не може почати свою діяльність.

Це були великі надії на створення Національної ради України з питань розвитку науки і технології. Проте вона, на наш погляд, повноцінно не працює, провела тільки одне засідання, ми пам'ятаємо його під головуванням Прем'єр-міністра України, тоді як за законом має збиратись не менше як 4 рази на рік. Ну, послухайте, на це ж коштів не потрібно, це просто йде мова про увагу, це мова йде про пріоритети, чи є пріоритети чи ні. Ну, розуміння того, що тільки робити ставку

на видобувну галузь – послухайте! – ми не сировинна країна, і ми повинні це розуміти.

Восьме. Також не забезпечується належним чином організаційна діяльність Наукового комітету національної ради та затягується розгляд національної ради його подань, як наслідок до сьогодні не може зареєструватись та розпочати свою роботу Національний фонд досліджень і так далі.

Шановні колеги, це проблема організаційного забезпечення. Інвестиції в науку і технологію здійснюють істотний довгостроковий вплив на економічний розвиток країни. Разом з тим, в Україні практично відсутні замовлення влади на наукові розробки через повну заборону Кабінету Міністрів України створення державних програм.

Послухайте, навпаки Кабінет Міністрів повинен повністю давати завдання профільним міністерствам замовляти ці роботи, співпрацювати з науковим потенціалом. Ну скільки ми можемо фінансувати інтелектуальну власність, яка створюється за кордоном? Більш того, велика кількість цієї інтелектуальної власності створюється нашими людьми, але під іноземними брендами.

Більш того, я хочу сказати, і сьогодні було засідання Кабміну, я спеціально просто подивився цей проект рішення: про затвердження плану заходів щодо реформування вітчизняної наукової сфери. Я спеціально беру цей документ. Я можу і з Інтернету прочитати. От читаю, третє, суть проекту: "Проектом акту затверджує план заходів щодо реформування вітчизняної наукової сфери, яким передбачається... і там...серед одних – засад державної підтримки і стимулювання інноваційної діяльності з метою використання результатів наукової і науково-технічної діяльності в реальному секторі економіки, визначення пріоритетних напрямків інноваційної діяльності".

А тепер перегортаю сторінку і читаю пункт 5: "Реалізація проекту акта не потребує додаткових матеріальних фінансових витрат державного бюджету".

А шосте – це взагалі, слухайте: "Реалізація проектів акту не матиме впливу на ринкове середовище та забезпечення прав інтересів суб'єктів господарювання, громадян держави, розвиток регіонів, ринок праці, громадське здоров'я, екологію та в навколишнє середовище".

А тепер питання. Скажіть, будь ласка, що це таке, на одній сторінці ми пишемо, що це повинно мати потужний вплив, а на іншій сторінці – ні? Це розрізання якраз і відсікання якраз Національної академії наук, галузових академій наук, наукової спільноти, університетів якраз і є відсікання.

Більше того, якщо ми подивимося програму уряду, ще яка була сформована в 14-му році ми побачимо, що взагалі наука і вища освіта відносяться до нової соціальної політики, а не до нової економічної політики, все поплуталось.

Тому для нас дуже важливо знайти рішення, шлях. Просто скорочення видатків – це шлях в нікуди. Це не популізм, це абсолютно нормальні речі. Закон, який ми зробили, це – наша справа і наша відповідальність, дає майданчик для дискусій і створення відповідного плану в Кабінеті Міністрів України. Тому ми звертаємося і будемо звертатися через рішення, сьогоднішнє рішення комітету до Кабінету Міністрів України, до профільного міністерства, від яких дуже багато чого залежить.

Шановні колеги, я хочу сказати, що нам слід активно використовувати внутрішні ресурси та науково-технічний потенціал України. Розробки вітчизняних вчених мають працювати на державу. Цього, на жаль, немає. Враховуючи вражаючі темпи скорочення науковців, а це близько 40 відсотків за останні десятиріччя, то скоро і вітчизняний вчених, на жаль, не буде. З одного боку, молодь від'їжджає, з іншого боку, старіння, от ми маємо сьогодні ситуацію. І наша відповідальність до того не зменшується.

Хочу всім нагадати, що наше засідання проходить у переддень відзначення Всесвітнього дня науки в ім'я миру та розвитку, започаткованого ЮНЕСКО. Генеральний директор ЮНЕСКО пан Коїтіро Мацура ще в 2007 році в своєму посланні, присвяченому святу, сказав: "Ми всі повинні брати участь у створенні майбутнього, в якому запанують мир і сталий розвиток, і в якому наука буде грати свою життєву роль. Давайте ж інвестувати в нове майбутнє, засноване на спільному використанні досягнень і благ науки!". Ці слова не втратять своєї актуальності ніколи. Але для України вони є доленосними.

Тому ми чекаємо сьогодні конструктивної спільної праці, роботи для того, щоб рішення комітету стало камінцем в розбудові вітчизняної науки, освіти, для того, щоб Україна не давала мотивацію для виїзду за кордон молодих людей, а для

того, щоб ми створювали наш потенціал, створювали велику додаткову вартість тут, на теренах України.

Дякую за увагу.

Борисе Євгенійовичу, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановний Олександр Володимирович. Дуже цікавий виступ. Дуже змістовний. І ми з вами.

Шановні колеги, порядок денний нашого спільного засідання передбачає заслухати ті питання, що розглядаються, як три доповіді: Першого віце-президента Національної академії наук нашої країни Антона Григоровича Наумовця, віце-президента Національної академії наук України академіка Анатолія Глібовича Загороднього, народного депутата України, заступника Голови Комітету з питань науки і освіти, голови підкомітету з питань наукової та науково-технічної діяльності Івана Григоровича Кириленка. А далі доповісти обговорення... провести обговорення та прийняти рішення відповідні. Щодо регламенту пропонується доповідачам надати до 20 хвилин для виступів в обговоренні і до 5 хвилин... до 20 хвилин — доповідачам і в обговоренні до 5 хвилин. Запитання до доповідачів ставити після всіх трьох доповідей. Немає заперечень?

_____. До 20 хвилин на трьох чи кожному?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кожному по 20 хвилин.

Приймається?

_____. Приймається.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прийнято.

Дозвольте запросити до слова Першого віце-президента Національної академії наук України, академіка Антона Григоровича Наумовця.

НАУМОВЕЦЬ А.Г. Вельмишановний Борисе Євгеновичу, Олександр Володимировичу, Іване Григоровичу, все депутатське товариство, колеги! Я маю

честь і доручення від нашої Президії зробити співдоповідь, яка має таку ж тему, як ця наша зустріч.

По-перше, я хочу приєднатися до щирої подяки, яку висловив вже Борис Євгенович, тим організаторам і тим людям, які подали цю ідею, щоб організувати таку довгоочікувану зустріч. Це дуже потрібна річ.

Так от, наша академія, як сказано було, наближається стрімко до свого сторіччя. Але виникає питання, чи варта ця "бабуля" того, щоб її підтримувати? Чи має вона ще потенціал і можливість народжувати щось корисне для держави? Враховуючи обстановку, яка створилась навколо академії, таке питання має право на постановку, про що я і збираюсь вам доповісти коротко, в телеграфному стилі. Про те, які конкретні досягнення і доробки є в нашій академії.

Наступне. Отже, наша академія – це вища наукова організація держави. В чому її сила. По-перше, висока кваліфікація персоналу, багатодисциплінарність. У нас представлені майже всі галузі сучасної науки. Свобода вибору фундаментальної тематики, але знання – в практику. На цьому наполягає наш президент Борис Євгенович Патон денно і нічно. Відсутність внутрішньовідомчих бар'єрів – це велика перевага, самоврядність і виконавська дисципліна. Тому що нас "оркестр" очолює людина, яка зветься Борис Євгенович Патон.

Далі. Тепер які основні інноваційні напрями нашої роботи. Це охорона здоров'я, інформаційні технології, нові матеріали і їх з'єднання, нанотехнології, енергетика і енергоощадження, електроніка, сенсорика, мінеральні ресурси – дуже важлива проблема для нашої держави, хімічні технології, біотехнології, ліки, агропромисловий комплекс, ресурс стратегічних споруд, екологія, суспільні і гуманітарні науки, без яких ми не можемо також обійтися. І окреме питання – зміцнення обороноздатності.

Тепер до конкретики. Щодо інформаційних технологій. У нас існують створені нашими вченими суперкомп'ютери, нехай вони не такі потужні, але вони дуже нам допомагають. Створюються нові методи програмування, захист інформації – також дуже активна галузь і напрям сьогодні. Інтелектуальні паралельні комп'ютери "Інпарком", які мають у сто разів вищу продуктивність ніж персональні комп'ютери. Виробляються на заводі "Електронмаш". Розпізнавання образів, боротьба з тероризмом і злочинністю. Програма продана за кордон. Вічний

(тисячу років) запис інформації на сапфірових дисках. Це велика галузь – інформатика.

Далі. Тепер деякі приклади. Ось Міжнародний центр інформаційних технологій і систем, є прилад фазограф. Що він робить? Реєструє кардіограми і попередню діагностику робить за 1 хвилину. Виробник – завод автоматики. Реабілітація хворих після інсультів, знімає електричні сигнали з м'язів здорового органу під час рухів і подає їх через підсилювач на м'язи враженого органу. 94 відсотка покращень, значно прискорюється відновлення втрачених рухів. Застосовують 17 клінік та курортів, проліковано більше 15 тисяч хворих. Виробник – завод "Електронмаш" (Київ).

Наступне. Тепер електрозварювання живих м'яких тканин. У 93-му започаткована Борисом Євгеновичем ця методика, ця технологія. Розроблено з того часу 150 методик у різних галузях, які тут перераховані медичинські терміни хірургії, і зроблено на сьогодні понад 200 тисяч операцій. Виробляється на заводі "Патонмед" зварювальний електрокоагулятор різання, зварювання автоматичне і ручне програмного живлення – е-виробництво.

Наступне. Тепер "Збережемо здоров'я наших жінок". Термограф цифровий контактний – прилад для раннього виявлення пухлинних захворювань. До речі, у залі сидить його розробник професор Білошенко з Донецька. Нешкідливий для організму, не використовує рентген, хоча такий же точний, портативний, автономний, простий у використанні, дешевший за імпорتنі аналоги. Виробляється промислово на підприємстві у місті Ніжин.

Наступне. Тепер щодо ще автоматизованого і дуже досконалого... реєстрації електрокардіограм. Програмно-апаратний комплекс оцінює стан здоров'я на основі багатьох показників. Обстежено вже тисячі військовослужбовців та цивільних у зоні операції Об'єднаних сил – Інститут кібернетики.

Нижче ви бачите результати операції на черепі людині, яка постраждала в результаті поранення. Виготовлюється з кераміки латка, яка накладається. І ця людина живе і здоровує, як то кажуть. Причому використані біокерамічні імплантанти, створені в Інституті проблем матеріалознавства. Зроблено вже сотні операцій.

Далі. Далі інформатизація владних структур. Тут показані ілюстрації, які ілюструють пульти системи "Рада-4", робоче місце депутата. Система впроваджена в місті Дніпро, і як ви бачите, також у нас, в нашій міській раді. Інститут проблем математичних машин і систем.

Далі, будь ласка. Матеріалознавство – традиційно сильна галузь в нашій академії. Нові і вдосконалені матеріали та технології, нанопорошки і нанокераміка, унікальні сплави, що складаються з багатьох компонентів, так звані високоентропійні, вуглепластик для авіації і космосу, твердосплавні алмазні матеріали: долота, буріння; інструменти: нітрид бору; лазерні і сцинтиляційні матеріали; ядерна фізика і медицина. Сидить тут розробник Володимир Петрович Семиноженко і його колеги. Нові зовсім запам'ятовувачі, які звуться мультифероїки; і мікрохвильове спікання – це нове слово в порошковій металургії.

Наступні, будь ласка. Ще раз про нові матеріали. Це нові сплави, композити, методика їх зварювання, композитів, це дуже складна технологічно... Нанопорошки, є виробництво. Вуглецеві матеріали, які зараз, ну, найпрогресивніші в світі матеріали. Кристали оптичного германію і великі кристали знову ж таки щелочно-галогенних кристалів, також вони виробляються ці германієві кристали в інституті напівпровідників, це виробляється у Харкові. Ви бачите, тут перелік інститутів, які займаються цією важливою справою.

Далі, будь ласка. Ось ще, наноматеріали і вироби з них. От в інституті металофізики освоєно технологію виробництва так званих аморфних магніто-м'яких матеріалів. От ви бачите посередній трансформатор, який має 250 кіловольт/ампер потужності і який він маленький. Також ці сплави можна використовувати як... для виготовлення локальних обігрівачів. Ось тут показано зал Інституту металофізики, де економиться завдяки цьому 40 відсотків енергії.

Крім того, я доповідаю, що освоєне це виробництво нанокристалічного сплаву на підприємстві "Мелта" при Інституті металофізики.

Наступний слайд. Тепер, от показую, як розвивається його прибуток, цього підприємства. Ви бачите, отут приблизно до 2010-го, ну, навіть 2014 року, ну, скромні були прибутки. А ось 16-й, 17 рік, бачите, там зверху в такому прямокутнику червоному показано 497 тисяч доларів, стало підприємство на ноги.

Далі, будь ласка. І ще оригінальна, унікальна технологія виготовлення титанових деталей методом порошкової металургії на основі гідриду титану. Замовлення не від кого-небудь – від "Боїнга" зі Сполучених Штатів. Розробник цієї технології академік Івасишин також тут знаходиться в залі. Широке застосування...

Тепер. Революційна технологія вирощування монокристалів, тугоплавких кристалів з рекордними габаритами – свіженька розробка з Інституту електрозварювання імені Патона, метод тривимірного друку кристалів вольфрам, ви бачите, яких великих габаритів. І для чого вони потрібні? Для надпотужних рентгенівських лазерів, кому треба, той розуміє для чого вони потрібні, і термоядерні перспективні реактори. І вже відбувся експорт у Сполучені Штати на 400 тисяч доларів.

Далі, будь ласка. Нові сплави для українських монет. Ви бачите, ось тут представлені різні монети, розроблені для карбування пам'ятних монет, пам'ятних і ювілейних знаків, мають золотистий вигляд, зручні для карбування, низька собівартість, і немаловажно, що мають специфічну електропровідність для захисту від підробки. Це Фізико-технологічний інститут металів і сплавів.

Далі. Технологія вирощування крупних монокристалів алмазу. От тут показані зразки – це і жовті, і блакитні, і безкольорні, і це вже алмази навіть ювелірного сорту. Розроблена технологія оцих алмазів при температурі 1500-1600 градусів Цельсія з твердих розчинів. І якість кристалів у багатьох випадках не поступається якості природних алмазів. Чудова розробка!

Далі, будь ласка. Електроніка і сенсорика. По-перше, радары. От тут ж показаний радар, георадар, який бачить під землею на 20-30 метрів і може робити моніторинг стану підземних об'єктів, виявлення людей за стінами та під завалами,монні аналізатори, акустичний спірограф – це для медицини і для людської, і для ветеринарної. І величезна кількість біосенсорних приладів. Моніторинг забруднень води, ґрунту, повітря, бездротовий моніторинг стану посівів і зелених насаджень.

І от в Інституті термоелектрики, між іншим, у Чернівцях, запатентовано 26 нових типів термоелементів електрогенераторів та рефрижераторів. До речі, рефрижератори можуть охолоджувати до мінус 100 градусів Цельсія.

Позаминулого тижня у нас були представники китайської фірми відомої Huawei. Вони відвідали цей інститут, потім приїхали сюди до нас і доповідали, вони просто у збудженні від того, що вони там побачили. Хочуть з нами співробітничати.

Далі, будь ласка. Тепер Хліб – всьому голова. Озиму пшениця "Чорнява" – це черговий сорт, який занесено до державних реєстрів України і країн ближнього зарубіжжя. Понад, ну, майже 3 тисячі господарств у всіх зонах України висівають нові високоефективні сорти озимої пшениці селекції академіка Моргуна з Інституту фізіології рослин і генетики. Імпортозаміщення закордонних сортів дає ефект щороку 2,2 мільярда гривень.

Далі, будь ласка. Тепер, значить, хіміки й біологи в житлово-комунальному господарстві агрокомплексу, герметики в будіндустрії, в метро, протидія корозії, оздоровлення ґрунтів і так далі, і так далі – чудові, чудові розробки Інституту хімії високомолекулярних соединений, мікробіології, вірусології.

Далі, будь ласка. Тепер розробка для воїнів, значить, які захищають нас на Донбасі, розробка Інституту технічної теплофізики, чудові харчові концентрати, які потім можна приготувати і не відрізняються, практично, від реальної, традиційно виготовленої їжі. Також пічки, які дають і електрику, і тепло.

Далі, будь ласка. Тепер енергетика і енергоощадження. Ну, найважливіший, мабуть, тут результат – це продовження експлуатації атомних станцій; потім проблема убезпечення експлуатації стратегічних споруд – це дуже важливо, тому що багато споруд уже застаріло; моніторинг Єдиної енергетичної системи України. Для нас зараз актуальна проблема – під'єднання до європейської системи; екологічні вугільні технології, регульований електроприлад, енергоощадні котли, керування газотранспортною системою, електростанції на біогазі.

Наступний, будь ласка. Так от відносно продовження строків експлуатації діючих АЕС: мільярди доларів США ми економимо на тому, що даємо, після діагностики стану корпусів реакторів, даємо дозвіл і ставимо свій підпис на те, що це можна продовжувати. А це економить величезні кошти, тому що будівництво одного реактора, значить, якщо там російські проекти, які були у нас, тут вони 5-7 мільярдів доларів, а американські – до 10. І інститути беруть активну участь в обґрунтуванні цієї можливості.

Далі, будь ласка. Тепер енергоощадна комунальна енергетика. Тут показано газовий котел, розроблений Інститутом технічної теплофізики, який економить природного газу майже вдвічі, зменшення викидів і термін окупності не перевищує 1 рік. Є готові до виробництва.

Будь ласка, наступне. Тепер багато нових наноматеріалів у нас виготовлено нашими хіміками, фізиками і біологами для використання у медицині при створенні нових ліків. Ви бачите, скільки тут їх перераховується, різноманітні ліки. І це у нас величезний потенціал, який треба обов'язково використати, але для того нам потрібна ґрунтовна, масивна підтримка з боку держави для того, щоб своєчасно проводити клінічні випробування.

Далі, будь ласка. Тепер покажу приклади, такі перев'язувальні засоби для зупинки масивних кровотеч та прискорення загоювання ран. Ви бачите тут декілька інститутів їх розробляє. Це на основі вітчизняного вуглецевого матеріалу ензимний засіб для того, щоб зупиняти масивні судинні кровотечі. Ви тут на двох цих фотографіях праворуч ви бачите: з лівої сторони – це іноземний, закордонний, там калюжа крові, а це новостворений – відразу утворюється корка, яка припиняє кровотечу, ну, і гідрогелеві дуже прогресивні пов'язки.

Далі, будь ласка. Тепер тут показані зразки протезів. Це передусім Інститут матеріалознавства імені Францевича монокристалів і Донецький фізико-технічний інститут, який тепер, так би мовити, евакуювався сюди. І, значить, щороку виконується близько 5 тисяч операцій такого типу, а потреба у п'ять разів вища. І ще, що рекордно сильні магніти для витягання осколків з ран – це Харківський фізико-технічний інститут, вони твердять, колеги, що за кордоном таких немає.

Далі, будь ласка. Тепер ще про нанотехнології у медицині. Розроблено методику прицільного постачання біосумісних нанопрепаратів до пухлин під дією магнітного поля. Ну, вибачите тут на щурі робиться демонстрація цього методу. Це розробка Інститутів електрозварювання імені Патона експериментальної патології, онкології і радіобіології і загальної неорганічної хімії.

Далі, будь ласка. Тепер: наше чисте довкілля – це великий клопіт і велика турбота для нас. Електростанції на біогазі, сміттєзвалищ уже є декілька побудовано. Сорбенти для ліквідації рослин і нанопродуктів... нафтопродуктів. І я привертаю вашу увагу, яка у цих продуктів поглинальна здатність: 30-70

кілограмів нафтопродуктів на 1 кілограм сорбенту – експортується за кордон в Індію, Німеччину. Розробник – академік Бондаренко сидить тут перед вами.

Також оптимізація водозаборів.

Далі, будь ласка. Тепер не можу не сказати про комплекси водопідготовки "Вега", які розроблені інститутом імені Думанського, чудові установки, і уже їх виготовляється досить багато, але набагато менше ніж треба.

Далі, будь ласка. Ще декілька хвилин можна, Борисе Євгеновичу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

НАУМОВЕЦЬ А.Г. Тепер скажу про суспільні гуманітарні науки, національні доповіді, економічні, демографічні і соціологічні дослідження, монографії, словники, енциклопедії, підручники, дуже корисні публікації, без яких гідна держава неможлива.

Далі, будь ласка. Далі. Тепер... Ні, вибачте, попередні. Значить, як ми даємо добро на виконання цих робіт. Що є нашими критеріями оцінювання?

За основу взято, там, закордону німецьку систему товариства Гельмголь Лейбніца, але в основу поставлені наукові результати світового рівня, визнання в Україні, в світі, масштаб і ефективність інновацій, провадження, вплив на економіку, соціальні умови, культуру, якісь і робота з молоддю та підготовка кадрів.

Далі, будь ласка. Але я привертаю увагу, що тут ми не можемо захоплюватися лише бібліометричними показниками, тому що інакше ми будемо мати там тільки тих, хто має багато посилань, цитувань, але можемо, так би мовити, підвести під скорочення тих, хто дає реальний внесок для нашої економіки. Це захоплення Гіршем, індексами Гірша, і я вважаю, що бездумна гіршезація може погіршувати об'єктивність, оцінку наукової діяльності.

Далі, будь ласка. Статистика. Ну, тут уже є у вас ці дані про наше фінансування, скільки тут ви можете прочитати, ну, близько, там, 4 мільйонів гривень... мільярдів гривень, але додатково потрібно ще біля мільярда. Середня зарплата у нас 6 тисяч 700 гривень по академії – на 20 відсотків менше від середнього по Україні. Скорочення, тут уже говорив про це шановний Олександр

Володимирович, чисельності працівників просто катастрофічне. Низька зарплата, дефіцит сучасного обладнання, проблеми з житлом – основні причини непривабливості для молоді.

Далі. Наука України в небезпеці. Це ми почули і з виступу Олександра Володимировича, і я написав тут математичну формулу, що, значить, ми поки що знаходимося в стані, що границя цього фінансування 1,7 відсотка ВВП це прямує те до нескінченності. Так не може бути, це приведе до руйнування не тільки академії, а взагалі всієї науки. Кадрове провалля, неповний робочий тиждень не буде... без інновацій, коли ми не чуємо слово "наука" від наших високопосадовців, то це означає, що нічого корисного з їх планів не буде. Потребують інновацій, обов'язково стимулів від держави, про це говорив і Борис Євгенович.

І невідкладна необхідність – удосконалення нашого інноваційного законодавства, створення сприятливого інноваційного клімату. Отже, нам конче потрібний міцний союз і взаєморозуміння між державною владою, наукою, освітою і економікою, що ми сьогодні і робимо.

Далі, будь ласка. Коротко. У нас є Концепція розвитку НАН України. Її підхід – удосконалення і розвиток, але без руйнування здобутків академії, перевірених у часі, тому що це може призвести до руйнування і академій і до колосальної шкоди для держави.

Далі. Це стратегічні напрями цієї концепції, це 12 напрямів. Ви можете прочитати, що тут всі основні напрями життя і діяльності академії. І важливо, що ми розробляємо... не лише ставимо проблему, а й ставимо завдання і конкретні заходи.

Далі. Прямі контакти НАН України з владою і бізнесом. Ви бачите, дуже багато і міністерства, і великі підприємства, і організації, ми, так би мовити, не спимо, а ми робимо це.

Далі, будь ласка. Тепер довідкове видання, оці каталоги, які тут ви можете побачите, 11 таких каталогів уже видані. І до Кабінету Міністрів передано перелік понад 500 розробок, у тому числі 400 пріоритетних.

Наступний. Експозиція була в нас у червні 56 інститутів на виставці зроблено в Києві, біля 400 розробок. І я роблю анонс, що Innovation Market черговий

відбудеться там у Дарниці 21-23 листопада. Веб-портал Національної академії наук показує Дякую. Будь ласка.

Тепер на закінчення я хочу сказати, що дуже добре, що прийшла сюди така поважна команда нашої Верховної Ради, тому що нам дуже спочатку прикро, а потім нас обурює, коли насмілюються певні високопосадовці говорити, що академія крім стосу паперів нічого не дає.

А я хочу сказати, що ми нещодавно влаштовували виставку у приміщенні Верховної Ради. Олександр Володимирович там був, він з небагатьох, хто її відвідав, але таких було, на жаль, не більше ніж 5 осіб. І це означає, що не лише не знають, що академія робить, а там була не тільки наша академія, а і галузеві академії наші національні, але вони і не хочуть знати. То це уже просто якась свідомо, знеславлення, свідомо дифамація.

Нам здається, що ми повинні давати цьому рішучу відсіч і боронити нашу академію, яка є перлиною, ми вважаємо, і я думаю, що небезпідставно, нашої держави.

Спасибі за увагу і вибачте, що на 5 хвилин перебрав часу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі, Антон Григорович. А далі, шановні колеги, дозвольте запросити до слова віце-президента НАН України Академіка Анатолія Глібовича Загороднього.

ЗАГОРОДНІЙ А.Г. Дякую, Борисе Євгеновичу.

Вельмишановний Борисе Євгеновичу, вельмишановний Олександр Володимировичу, шановні народні депутати, члени Президії, пані і панове, як доповнення до доповіді Першого віце-президента нашого академіка академії Наумовця хочу розповісти дуже коротко про ще один напрям роботи, а саме про участь академії в розробленні проєкту Державної стратегії розвитку науки, технологій, інноваційної діяльності і торкнутися тих завдань, які впливають з цієї стратегії. Над зазначеним документом працює робоча група, створена президією згідно з рішенням квітневої сесії загальних зборів нашої академії. До складу групи увійшло більше 30 провідних фахівців академії з усіх її секцій і відділень, в тому

числі і учасники громадської ініціативи, ініціативної групи "Наука та інновації", очолюваної академіком Яцківим.

На сьогодні визначено структуру та основні розділи стратегії, зібрано і опрацьовано пропозиції щодо її конкретних положень. Наразі йде активне обговорення цього важливого документу. І хоча остаточної редакції ще не існує, вже можна говорити про основні засадничі елементи майбутньої стратегії.

Насамперед цей документ включатиме ґрунтовний аналіз сучасного стану вітчизняної науково-технічної сфери, її структури, наявного потенціалу, законодавчого забезпечення. Тут передусім варто зазначити, що на сьогодні модель організації науки в Україні в основному відповідає моделі організації науки в країнах Європейського Союзу та світу. До речі, такий висновок впливає з підсумкових документів експертної групи Євросоюзу, яка 2 роки тому оцінювала стан науки та інноваційної діяльності в нашій країні.

Відтак, наразі немає необхідності в докорінній зміні структури нашої наукової сфери, яка може стати руйнівною, а потрібно здійснювати дієві кроки щодо її вдосконалення, підвищення ефективності роботи наукових інституцій, досягти передбачених Законом "Про наукову і науково-технічну діяльність" обсягів бюджетного фінансування і суттєво збільшити ефективність використання бюджетних коштів.

Виходячи з цього, можна визначити такі основні напрями вдосконалення вітчизняної наукової сфери.

Перше. Це оптимізація мережі наукових установ. В результаті оптимізації мають бути реорганізовані або ліквідовані неефективні установи, а їхні активні підрозділи включені до складу інститутів відповідного профілю. Але така оптимізація має здійснюватися лише на основі результатів незалежного оцінювання та державної атестації, проведених згідно з міжнародними стандартами.

В академії вже другий рік поспіль здійснюється оцінювання підвідомчих установ за методикою, розробленою з урахуванням досвіду цієї роботи в німецьких наукових товариствах. І, незважаючи на певні недоліки в проведенні цієї роботи, таке оцінювання, на наш погляд, дозволяє отримати досить об'єктивну картину стану наукових досліджень.

Далі. Інвентаризація матеріально-технічної бази наукових установ. В результаті такої інвентаризації, зокрема, мають бути визначені об'єкти нерухомості та земельні ділянки, які тривалий час не використовуються для наукової діяльності. Частину з них треба перепрофілювати та передати іншим науковим установам.

Щодо об'єктів, які не можуть бути перепрофільовані, необхідно опрацювати питання про їх включення до програми приватизації державного майна. Але це має здійснюватися лише після вирішення на законодавчому рівні питання про спрямування надходжень від приватизації зазначених об'єктів на наукову діяльність тих інституцій, яким це майно належить.

Гостро стоїть питання про суттєве збільшення частки грантової підтримки наукових досліджень за рахунок загального збільшення фінансування науки. Це є головним завданням Національного фонду досліджень. І надзвичайно важливо забезпечити належне фінансування фонду. Це не менше 1,5-2 мільярди гривень на рік.

Для якісного відбору проектів першорядного значення набуває питання про організацію наукової експертизи, зокрема вкрай бажаним є участь в цій роботі іноземних експертів. Одним з можливих варіантів такої участі могло би стати і залучення української наукової діаспори.

Позитивним буде і суттєве збільшення частки базового фінансування Академії наук, що розподіляється на конкурсних засадах. Це могло б здійснюватися шляхом започаткування за погодженням з урядом та центральними органами виконавчої влади бюджетних програм академії, спрямованих на вирішення конкретних, актуальних проблем. Такий підхід забезпечує дієвий контроль з боку уряду за ефективністю використання коштів. Тільки в разі успішного виконання завдань фінансування бюджетної програми може бути продовжено на наступний рік, і це, по суті, запроваджує менеджмент базового бюджетного фінансування з боку державних органів. Прикладом такого підходу в нашій академії є бюджетна програма підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень.

Надзвичайно важливим є питання інтеграції науки і освіти. Тут необхідним вбачається здійснення таких заходів. Це створення справжніх, не за назвою, а за суттю, дослідницьких університетів, в яких підготовка кадрів нерозривно

поєднується з науковими дослідженнями високого рівня. Прикладом може служити Каліфорнійський технологічний університет.

Далі. Надання окремим провідним науковим установам статусу науково-навчальних закладів, які поєднують наукову діяльність з підготовкою магістрів, аспірантів на базових кафедрах при цих наукових установах. Прикладом такого університету може стати нещодавно створений на основі київського відділення МФТІ Київський академічний університет НАН України та МОН України.

Розширення практики створення центрів колективного користування унікальними науковими приладами із забезпеченням доступу до роботи на обладнанні таких центрів всім науковцям і освітянам.

Розвиток науки неможливий без підняття престижності науки та професії науковця. Це завдання може бути вирішено шляхом суттєвого збільшення заробітної плати науковцям. Тут не можу не зазначити, що зараз середня зарплата в НАН України вже стала нижчою від цього показника по економіці, що є прямим порушенням норм Закону про науку.

Створення належних умов для повноцінного проведення досліджень, створення центрів популяризації науки, боротьба з псевдонаукою та лженаукою, підготовка фахівців у сфері наукової журналістики, активізація діяльності Малої академії наук.

Тепер про підтримку наукової молоді. Вирішення проблеми призупинення відтоку талановитої і наукової молоді за кордон та в інші сфери діяльності, що останнім часом набула катастрофічних масштабів і вже становить загрозу національній безпеці, може бути здійснено шляхом створення умов для реалізації творчої ініціативи молодих науковців, зокрема за рахунок відкриття на конкурсних засадах повноцінно фінансованих молодіжних дослідницьких лабораторій і груп, очолюваних молодими фахівцями з досвідом міжнародної співпраці.

До речі, нещодавно в рамках зазначеної вище нової бюджетної програми в академії проведено перший конкурс таких проектів, який викликав значний інтерес з боку молодих науковців. Обсяг фінансування одного проекту становить 1 мільйон гривень для молодіжної дослідницької лабораторії та 500 тисяч гривень для молодіжної дослідницької групи на рік. Це такі собі ключові мікролабораторії, якщо хочете. І обов'язкова умова для керівника лабораторії – це наявність вагомих

наукових результатів та робота за кордоном не менше 2 років, а для керівника групи – наявність вагомих результатів та досвіду міжнародної співпраці.

Надзвичайно важливим також є забезпечення пільговим житлом талановитої молоді та запровадження молодіжного іпотечного кредитування.

Далі. Щодо стратегії розвитку інноваційної діяльності та створення інноваційної інфраструктури. Важливим завданням тут є прийняття та імплементація Закону "Про інноваційну діяльність". При цьому такий закон мав би передбачати запровадження на державному рівні законодавчих стимулів для посилення інноваційної діяльності підприємств, зокрема, зменшення податкового навантаження на державні підприємства, основна діяльність яких орієнтована на комерціалізацію наукових розробок; запровадження пільгового кредитування підприємств, які впроваджують інновації; забезпечення умов розвитку системи технологічних та наукових парків, стартапів при наукових установах та університетах і започаткування пілотних проектів щодо створення міжгалузевих інноваційних центрів на основі спільного використання існуючої наукової інфраструктури з метою впровадження в практику новітніх технологій, зокрема, в медичній галузі, атомній енергетиці, переробній промисловості, аграрному секторі тощо.

Створення фонду інновацій – державного венчурного фонду. Завдання фондом мала би стати фінансова підтримка інноваційної діяльності підприємств всіх форм власності, які здійснюють впровадження наукових розробок. Створення при Мінекономрозвитку державного центру з питань впровадження новітніх інноваційних розробок. Завданням такого центру має бути вивчення потреб галузей економіки і соціальної сфери в інноваційних розробках, підготовка проектів нормативно-правових актів щодо сприяння інноваційному розвитку, визначення пріоритетів фінансової підтримки інновацій за рахунок коштів Фонду розвитку інновацій.

Важливою складовою стратегії має бути суттєва активізація міжнародного науково-технічного співробітництва, розширення членства України в провідних наукових центрах та програмах ЄС. Це потребуватиме активної позиції наукової спільноти щодо участі у вже відкритих конкурсних дослідницьких програмах Євросоюзу, зокрема, програми "Горизонт 2020" та участі у формуванні нової

рамкової програми, наукового обґрунтування вибору напрямів стратегії розумних спеціалізацій для України, фінансування участі українських науковців в наукових дослідженнях з використанням європейської дослідницької інфраструктури, така можливість є, і її потрібно використовувати. І подальшого розвитку науково-технічного співробітництва з Китайською Народною Республікою, зокрема опрацювання питання щодо створення в Києві українсько-китайського парку наукового обладнання.

Загалом міжнародне співробітництво завжди було і залишається одним з пріоритетів діяльності нашої академії наук, про що варто сказати окремо.

На сьогодні наша академія має близько 120 угод про співпрацю з науковими структурами 50 країн світу при цьому домінантним є європейський напрям розвитку міжнародної співпраці.

Зокрема академічні інститути беруть участь в проектах програми "Горизонт 2020". На сьогодні 19 інститутів нашої академії вже стали виконавцями 30 конкурсних проектів цієї програми із загальним обсягом фінансування більше 3 мільйонів євро.

Суттєво розширюються зв'язки з дослідницькими структурами за межами цієї програми. Традиційно підтримується наукова співпраця з такими всесвітньовідомими міжнародними організаціями як ЮНЕСКО, ЦЕРН, УНТЦ, МАГАТЕ та багатьма іншими. Особливо плідною виявилася співпраця з ЦЕРНом у зв'язку з досить широкою участю наших науковців в експериментах на Великому адронному колайдері. Експерименти на цьому колайдері мали амбітну мету з'ясувати ряд засадничих питань світобудови, зокрема, дати відповідь на питання чи існує бозон Хіггса – частинка, що забезпечує генерацію маси.

На це питання отримана позитивна відповідь. І ми можемо пишатися тим, що наші колеги з ННЦ "ХВТІ", інститутів ядерних досліджень, НТК монокристалів та Інституту сцинтиляційних матеріалів є причетними до цього відкриття, відзначеного Нобелівською премією.

Тут варто згадати і науковців Інституту теоретичної фізики імені Боголюбова, які проінтерпретували спостереження ще однієї частинки – одерона, що має велике значення для розуміння природи ядерних взаємодій.

Взагалі вперше в історії українські науковці змогли взяти участь в найновітніших експериментах з фізики високих енергій і вже стали співавторами більше 600 публікацій за результатами експериментів.

Дуже важливо, що наш інститут робить свій внесок не лише в суто дослідницьку частину діяльності ЦЕРНу, а долучається до створення, по суті, самого колайдера, зокрема їхній внесок є принциповим для створення внутрішньої трекової системи детектора ALICE, а сцинтилятори, виготовлені в НТК "Інститут монокристалів", забезпечать роботу детектора CMS. На цьому слайді ви можете бачити, що Україна тут присутня серед найпровідніших країн світу. Тут є і Сполучені Штати, і Франція, і Німеччина, і Україна має тут свій внесок, і це створює дуже високу репутацію України як наукової держави.

Варто відзначити також позитивний досвід багаторічної співпраці українських вчених в обчислювальній частині експериментів Великого адронного колайдера. До речі, подвижницька робота наших комп'ютерників в цій сфері творить воістину чудеса. Зокрема, завдяки їм кластер ННЦ "ХФТІ", який працює на застарілих серверах і давно вже потребує оновлення, перебуває на найвищих щаблях рейтингу кластерів, що обробляють експериментальні дані з колайдера. Тут, ви бачите, він є на п'ятому місці, він залишив далеко позаду і Німеччину, і Францію, і багато-багато інших розвинених країн. І це, можна сказати, десь трохи навіть всупереч здоровому глузду, тому що наші колеги не мають достатнього фінансування для апгрейда цього кластера, але, менше з тим, вони стоять на вищих щаблях, і це теж створює дуже високу таку наукову репутацію для нашої України.

Важливий напрямок міжнародної співпраці академії є і участь в програмах НАТО "Наука заради миру і безпеки". Сьогодні вчені НАН України використовують 25 багаторічних проектів за цією програмою. Ефективним партнером Національної академії наук України є Об'єднаний дослідницький центр Єврокомісії, який, з одного боку, є головним координаційно-дорадчим органом Єврокомісії з наукових і науково-технічних питань, а з іншого – потужною дослідницькою структурою, що має в своєму складі численні наукові інститути.

Підписання в 2016 році Рамкової угоди з підтримки дослідницької діяльності між Генеральним директором Об'єднаного дослідницького центру і нашою

академією дає змогу вченим академії проводити на базі інфраструктури Об'єднаного центру спільні дослідження, та ще, до речі, і коштом цього центру.

Одним з яскравих прикладів успішної інтеграції вітчизняних науковців до міжнародного наукового співтовариства є багаторічна участь України в діяльності Міжнародного інституту прикладного системного аналізу. Це визнаний у світі неурядовий науковий центр, який на основі системних міждисциплінарних підходів і тісної міжнародної наукової координації здійснює дослідження глобальних явищ та процесів економічного, екологічного, соціального характеру. Новим етапом у цій співпраці стало виконання спільних проектів нашої академії спільно з отриманих, спрямованих на комплексне моделювання управління безпечного використання продовольчих водних і енергетичних ресурсів.

Традиційно високою є активність установ України в наукових програмах ЮНЕСКО. Зокрема, від 1973 року при нашій академії діє Національний комітет України з програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", найбільш вагомим здобутком діяльності якого є створення Національної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО на території України. Тут ви бачите сертифікати цих резерватів.

Важливою складовою міжнародних і науково-технічних зв'язків нашої України є співробітництво з Китаєм. Новою особливістю сьогодення є співробітництва є спільні дії, спрямовані на довгострокову співпрацю у сфері трансфертних технологій і комерціалізації наукових розробок, створення спільних науково-дослідних установ, лабораторій, центрів, науково-освітніх та науково-виробничих інтегрованих структур. Тут є дуже багато прикладів, за браком часу я не можу на цьому зупинятися.

Академічні установи взаємодіють з державними та громадськими науковими установами США, вчені НАН України проводять дослідження з фундаментальних проблем більш ніж 70 американськими науковими організаціями й університетами, а прикладні розробки здійснюють у співпраці більш ніж з 20 фірмами та компаніями США серед яких Intel, Motorola, Boeing, General Electric.

Загалом міжнародне науково-технічне співробітництво нашої академії не знають кордонів і не має географічних меж. Воно є важливим елементом і механізмом у формуванні й підтриманні позитивного іміджу України у світовому співтоваристві. Візити керівників зарубіжних держав та очільників впливових

міжнародних організацій до нашої академії свідчать про зацікавленість не тільки наукових, але і політичних кіл у поглибленому розвитку науково-технічних зв'язків з НАН. Гостями НАН України були: Генеральний директор ЮНЕСКО Ірина Бокова, Комісар Єврокомісії з досліджень, науки та інновацій Карлуш Моедаш, заступник Генерального секретаря НАТО з питань нових викликів безпеці посол Сорін Дукару та багато інших.

Таким чином Національна академія наук України активно працює над подальшим розвитком науково-технічної сфери України, вдосконаленням своєї діяльності та підтримки іміджу України як держави з все ще високим рівнем наук.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановний Анатолій Глібовичу.

Шановні колеги, дозвольте запросити до слова народного депутата України заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, Голову підкомітету з питань наукової та науково-технічної діяльності, шановного Івана Григоровича Кириленка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Глибокошановний Борисе Євгеновичу, поважні члени президії НАН України, колеги народні депутати, присутні, наше засідання проходить у відповідальний і визначний для Національної академії термін – час відзначення її 100-річного ювілею.

Ми всі тут, безумовно, переконані у надзвичайній важливості для України цієї події 100-річної давнини, витоки якої нерозривно пов'язані з генієм всесвітньовідомої особистості – Володимиром Івановичем Вернадським, яким спільно з групою українських вчених у надзвичайно складні і важкі для Вітчизни часи було засновано Українську академію наук. Ця далекоглядна подія, безперечно, стала ефективним інструментом інтелектуального становлення та розвитку України, створила умови та заклала основи отримання незалежності України та її становлення як держави.

Нагадаю, у 1918 році саме в розпал спустошливої громадянської війни Вернадський їде в епіцентр подій, в Україну, де найбільше кровопролиття, де вирує боротьба за автономію чи незалежність, і в цих неймовірних умовах організовує і

очолює Українську академію наук, домагається фінансування наукових розробок, виділення коштів на організацію в Києві ботанічного саду, читає курс геохімії в Київському університеті, розпочинає перші експериментальні роботи з дослідження живої речовини. А якщо сказати про більший масштаб особистості, то треба додати сюди відкриті Курську магнітну аномалію, Кузнецький кам'яновугільний басейн, розроблення плану ГОЕЛРО, початок робіт в області ядерної фізики, освоєння енергії атома, та й у цілому тоді чітко визначилися взаємовідносини науки і держави.

Не покидає відчуття, що йому трошки повезло більше, ніж нам, його розуміли, мабуть, і підтримували більше. І саме завдяки Вернадському було в ті час закладено потужний фундамент інтелектуальної модернізації країни, визначено шляхи і траєкторію розвитку на десятиліття, а саме сформовано широку мережу науково-дослідних інститутів, тобто базу для подальшого розвитку інтелектуального наукового потенціалу країни, створено умови та запроваджено механізми для якнайшвидшого практичного використання результатів наукової діяльності в народному господарстві, тобто використання наукового потенціалу як інструменту розвитку. Формувалася орієнтація на широкий спектр досліджень національного використання природних багатств.

Ми пишаємося тим, що Вернадський – наш славетний земляк, який обезсмертив своє ім'я як великий гуманіст, видатний філософ, геній науки, основоположник багатьох наукових напрямків.

Національна академія наук сьогодні – це його дітище. Найбільш впливова і авторитетна наукова організація країни, яка заклала і продовжує закладати міцні підвалини розвитку вітчизняної науки, сформувала широко відомі наукові школи, сучасні напрями наукових досліджень та підготовки висококваліфікованих кадрів, сприяла розвитку вітчизняної освіти та культури. Ім'я багатьох вчених-академіків – Михайла Грушевського, Михайла Туган-Барановського, Данила Заболотного, Микола Боголюбова, Євгена Патона, Михайла Янгеля, Георгія Писаренка, Олега Антонова, Віктора Глушкова, Миколи Амосова, Миколи Гришка, Олександра Шалімова, Ремесла, Максима Рильського, Олеса Гончара та багатьох інших відомі всьому світу. Саме тому за рішенням ЮНЕСКО 100-річчя від часу заснування

Національної академії наук України відзначається і на міжнародному рівні. Це – значний міжнародний комплімент Україні, її інтелектуальному потенціалу.

У підготовці до 100-річчя академії проведено значну і надзвичайно велику роботу, і про це два доповідачі блискуче зараз все це розкрили, і це вражаючи сьогодні факти і аналіз величезної роботи. Верховною Радою України ця дата постановою включена до переліку пам'ятних дат та ювілеїв, які відзначаються на державному рівні в 2018 році.

І ще раз хочу підкреслити, що з метою ознайомлення широкої громадськості про здобутки вітчизняних вчених академії, її науковими установами проводяться тематичні наукові конференції, симпозіуми, круглі столи, семінари, інші наукові та просвітницькі заходи і це дуже важливо. З нагоди століття НАН України організовано проведення двічі на рік фестивалю науки. Все це сприяє глибшому розумінню ролі науки, її значення для людини і для суспільства в цілому. В цьому контексті і наш Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти у співпраці з парламентським телеканалом "Рада" започаткував і втілює висвітлення на телеканалі циклу передач "Наука XXI століття", інтерв'ю з провідними науковцями академії, активними організаторами науки і молодими науковими талантами дуже важливі для пізнання місця та ролі науки у розвитку науково-технічного прогресу та людства.

Ми щиро дякуємо академії, її президії і особисто Бориса Євгеновича за величезну проведену роботу, яка продовжується. І це, тим більше, що вона проходила без належного фінансування.

Зазначу, що Організаційний комітет з підготовки та відзначення 100-річчя Національної академії наук, який був створений Кабінетом Міністрів поки що так ні разу і не збирався, на жаль.

Наше спільне засідання під головуванням шановного Бориса Євгеновича є ще одним свідченням великої ролі та значень Національної академії наук України у розвитку держави та його відповідного законодавчого супроводу. Сподіваюсь, воно приверне увагу спільноти до тих проблем, які стоять перед вітчизняною наукою, яка в сучасних умовах є визначальним чинником розвитку країни. "Економіка, яка володіє ресурсами людського капіталу та розвиненою наукою, в довгостроковій перспективі має кращі шанси на зростання ніж економіка,

позбавлена цих переваг", – це глибокий висновок Нобелівського лауреата з економіки 2018 року Пола Ромера. Важко щось додати.

Для України в глобальному світі напрями розвитку науки визначені Угодою про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським співтовариством, законами України та міжнародними договорами. Основна мета України – неухильне наближення до політики та права ЄС у сфері науки і технології. І завдання – розвиток фундаментальної науки, постійний рух до інновацій, створення конкурентної економіки, що визначається особливостями національної інноваційної системи. У нас сьогодні інноваційна система в Україні працює поки що неефективно та характеризується суттєвими вадами, серед яких непослідовність державної політики, недосконалість законодавчої бази в частині стимулювання інноваційної діяльності, штучний відрив науки від господарської практики, відсутність належної інноваційної інфраструктури та механізмів комерціалізації науково-технічних розробок, диспропорції у кадровому забезпеченні саме інноваційного процесу. І саме питання національної інноваційної системи обговорювалося на парламентських слуханнях у березні цього року.

У запропонованих рішеннях серед іншого виділене головне, без чого в Україні неможливо збудувати ефективну економіку – це сформулювати стратегію розвитку, визначити головні цілі і завдання держави, виходячи з оцінки її стану, та шляхи виходу на пріоритети, які дозволять ефективно і швидко вийти на заплановані рубежі.

Це непроста робота. І, зрозуміло, академія має відігравати в цьому процесі найважливішу і найактивнішу позицію. Питання йде про наукові засади прогнозу діяльності, чітке визначення пріоритетів та створення ефективної системи їх реалізації. У цивілізованих країнах ця діяльність інтенсивно розвивається. Прогнозуються моделі розвитку світу, розробляються довгострокові стратегії, формуються національні інноваційні системи. Так, Американською Радою Університету ООН започатковано проєкт "Тисячоліття", яким на основі прогнозу можливих наукових та технологічних досягнень розробляється сценарій довготривалого прогнозу на 50, 100 і навіть 1000 років.

У листопаді 13-го року у США створено комісію високого рівня з питань майбутнього управління Інтернетом. Головне завдання – не вгадувати майбутнє, а розглянути можливі варіанти розвитку, серед яких вибрати найбільш оптимальний.

Зараз світ входить в Четверту промислову революцію. Прогнозується розвиток і злиття автоматизованого виробництва, обміну даних і виробничих технологій в єдину саморегульовану систему з якнайменшим або взагалі відсутнім втручанням людини у виробничий процес. На Всесвітньому економічному форумі в Давосі, який відбувся в цьому році, проведено аналіз готовності до майбутнього виробництва такого ста економік країн, які створюють більш як 96 відсотків світового валового внутрішнього продукту. Україна в цьому переліку займає загальне 74 місце, однак за такими показниками як наукоємність робочої сили, наявність учених та інженерів, рівень математичної та наукової освіти Україна займає 22-24-і місця, а за ефективністю регуляторної політики, орієнтуванням уряду на майбутнє, рівнем верховенства права – не піднімається вище 90-го місця.

Отже, це міжнародна оцінка, якою визначено найслабший ланцюг системи розвитку України, – це її система державного управління. У цьому плані доречно навести висновок з ухвалених рекомендацій парламентських слухань на тему: "Про стан та проблеми фінансування освіти та науки в Україні". Серед основних причин, що негативно впливають на розвиток системи освіти і науки в Україні учасники парламентських слухань відзначають низький рівень виконання законів та відсутність цілісної та скоординованої політики розвитку науково-технічної та освітньої сфер.

Отже, управління за схемою "прогноз – стратегія – пріоритети – програма реалізації пріоритетів" має бути покладені в основу розвитку нашої держави, а до цього слід додати, треба ще й жорстку систему контролю.

Сподіваюсь, всі ви пам'ятаєте, як за недолугими діями недоброзичливих до науки посадовців приходилося нам спільними зусиллями відстоювати позиції Національної академії наук, національних галузевих академій щодо позбавлення їх статусу головних розпорядників коштів. Дійшло до того, що передача фінансування, по суті, вилучення лікарень для вчених НАН України та клінік Національної медичної академії наук, і такий перелік можна продовжувати і продовжувати.

І зараз до Верховної Ради поданий законопроект... Ну, це ж додуматися! Це ж не так просто поданий, це ж з подачі, це хтось же ж потихеньку науськує: про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", яким поглиблюються такі підходи і навіть пропонується ліквідувати Президію НАН і її апарат. Законопроект викликає і подив, і обурення і в членів комітету, і в багатьох народних депутатів. І ми зробимо все можливе, щоб такі дурниці навіть не заходили до залу. Такі події відволікають науковців від реалізації їх основної діяльності, створюють напругу у науковому середовищі.

Вже котрий раз піднімається питання про внесення змін до Податкового та Митного кодексів України щодо звільнення державних наукових установ від сплати ввізного мита та податку на додану вартість наукових приладів, обладнання тощо. Це питання вже давно мало бути врегульованим згідно ратифікованих Верховною Радою міжнародних угод. На жаль, відповідні урядові структури поки що глухі до цих пропозицій. Про це свідчать також і висновки Рахункової палати щодо виконання зобов'язань України у сфері міжнародного науково-технічного співробітництва та за Рамковою програмою "Горизонт-2020".

Або ще приклад. Минуло майже три роки з часу прийняття Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність". Комітет тричі розглядав хід його імплементації, але нам усім поки що так і не вдалося вийти на реальні позитивні зміни щодо його реалізації. Дуже багато питань залежить від урядових структур. Надзвичайно багато. Так, пройшов рік з часу створення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. За цей час проведено тільки одне засідання ради. Завдання, що віднесені до її компетенції, не виконуються. Згідно закону Національна рада складається з двох комітетів: наукового і адміністративного. Науковий комітет, членами якого є 24 науковці, працює. Підготовлено положення про Національний фонд досліджень, що вже затверджений Кабінетом міністрів, організовано і проведено конкурс з обрання наукової ради Національного фонду досліджень та сформовано його склад, обрано виконуючого обов'язками виконавчої дирекції національного фонду, підготовлено відповідні проекти нормативно-правових актів у вирішенні питання розміщення, організаційного забезпечення своєї діяльності. Працюють члени наукового комітету на громадських засадах, працюють.

Що стосується адміністративного комітету, членами якого є 24 посадовці, то він є ні разу не збирався.

Отже, Національна рада України з питань розвитку науки і технологій, на яку покладали великі надії наукова спільнота, особливо молоді вчені, практично не працює. Не розпочато роботу з формування засад державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності, визначення пріоритетів розвитку науки і техніки та заходів з їх реалізації. На національній раді не обговорювалися питання щодо формування державного бюджету, визначення загальних обсягів фінансування наукової і науково-технічної діяльності та його розподілу між базовим та конкурсним фінансування наукових досліджень. Іще раз просто назвуть цю цифру, трошки з іншого ракурсу, як наслідок проектом Закону України про Державний бюджет на 2019 рік урядом подано, що загальні видатки на науку плануються в обсязі 9,2 мільярда гривень або 0,23 відсотка ВВП. З них по загальному фонду 6,17 мільярда гривень або 0,17 відсотків ВВП.

У 2018 році ці показники вищі і відповідно становлять 0,25 ВВП та 0,19 відсотків ВВП. Але ж ми пам'ятаємо попередній рік, коли ми боролися за цей бюджет, він же нижчий був проти 2017 року. А тепер от досягнуто: а гривня як упала за цей час?

Видатки Національної академії наук у проекті Державного бюджету на 2019 рік становлять 65 відсотків від потреби. Це вже говорилося. У 18-му році ці видатки все-таки до потреби становлять 90 відсотків, але їх ще треба профінансувати, і тут теж є питання.

Не виконується норма статті 48 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", згідно з яким обсяг коштів державного бюджету, що спрямовується на наукову і науково-технічну діяльність, щорічно визначається в Законі України про Державний бюджет України як частка валового внутрішнього продукту. Запровадження цього показника в законі про бюджет, по-перше, формує поважливе ставлення держави до науки, а по-друге, виконує функції контролю та відповідальності. Зрозуміло, що, зокрема, Міністерству фінансів виставляти на широкий загал зменшені показники на науку всупереч світовим тенденціям незручно і ганебно. Але ж Україна взяла на себе зобов'язання щодо поступового

наближення наукової та інноваційної політики до стандартів ЄС, яких треба дотримуватися.

Підсумовуючи подані пропозиції комітету до проекту Державного бюджету на 2019 рік, ще раз зазначу, комітет врахував всі пропозиції, що надійшли нам від головних розпорядників коштів: від НАН України, національних галузевих академій наук, Міністерства освіти і науки, а також від наукового комітету щодо національного фонду.

Комітет наполягає на наданні Національному фонду досліджень статусу головного розпорядника бюджетних коштів і пропонує сформувати відповідну бюджетну програму, спрямовану на забезпечення діяльності фонду та грантове фінансування наукових досліджень з видатками в обсязі приблизно майже 1 мільярд гривень. Врахування пропозицій комітету призведе до збільшення видаткової частини державного бюджету на науку і дорівнює 0,32 ВВП, що дозволить послабити руйнівні процеси в науковій сфері. Не вирішити проблему, але хоча би послабити.

Отже, питання відносин держави і науки, в тому числі і фінансування, є сьогодні найбільш гострими, і саме над цим нам треба ще активніше працювати.

На завершення знову звернуся до Володимира Івановича Вернадського, ось його слова: "Держава повинна дати засоби, викликати до життя наукові організації, поставити перед ними завдання. Але ж ми повинні завжди пам'ятати і знати, що далі цього її втручання в наукову творчу роботу йти не може, бюрократичним рамкам вона не піддається. Завданням є не державна організація науки, а державна допомога науковій творчості нації". Глибокі слова, додати важко щось. Треба тільки слідувати їм.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановний Іване Григоровичу.

А зараз запрошується до слова віце-прем'єр-міністр...

_____. Заступник.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заступник міністра освіти й науки Максим Віталійович Стріха.

СТРИХА М.В. Вельмишановний Борисе Євгеновичу, вельмишановний Олександрє Володимировичу! Я від самого початку хотів би відповідально сказати, що Міністерство освіти й науки розглядає Національну академію як найважливішого партнера в здійсненні наукової політики держави. Ми обмежені у своїх засобах підтримки, бо можемо діяти тільки в рамках закону, в рамках поля і в рамках затвердженого бюджету. Однак, у межах того, що можемо, дещо робимо – це і програма розробки нових технологій на державне замовлення. Я щасливий повідомити, що щойно підписано договори, зокрема, з низкою провідних інститутів Національної академії наук, де ми підтримуємо ці розробки. І багато... І, зокрема, йдеться і про ті розробки, про які говорив Антон Григорович, зокрема, той самий термограф – прекрасна розробка наших донецьких учених і низка інших. Це міжнародні наші проекти. Міністерство як координатор нашої міжнародної діяльності намагається завжди, щоб збалансовано були представлені в наших проектах інститути Національної академії наук, наші провідні виші, де можна інноваційні підприємства. Це ми, ну, якщо той проект буде не погіршений – я сподіваюся, що з допомогою депутатів він буде покращений – ми зможемо зробити академії на століття ще один невеликий подарунок, але важливий. Торік... на наступний рік ми зможемо говорити про національну ліцензію на передплату провідних міжнародних баз даних. Ми вирішили торік це питання для наших провідних університетів, якщо бюджет буде ухвалено з цими грошима, які поки що передбачені Міністерством фінансів, то, очевидно, ми зможемо вирішити це питання і для Національної академії, і для галузевих академій, і для провідних вишів Міністерства охорони здоров'я. Цебто для всієї повноти вітчизняної науки.

Тут лунали дуже важливі слова щодо стратегії інноваційного розвитку держави. Власне, цю рекомендацію нам було зроблено в висновках європейського аудиту. Там була фраза саме cross governmental – та фраза, яка є трошки вищою за статусом, ніж звичайний український переклад "міжгалузева". Це стратегія, яка мусить пронизувати всі урядові структури.

На виконання плану дій уряду міністерство за участю провідних гравців на інноваційному полі, і присутніх тут народних депутатів, і представників Національної академії розробили такий проект, він буде невдовзі винесений на громадське обговорення. Безумовно, буде ще багато пропозицій, але ми

сподіваємося, що ухвалення такої стратегії дасть відповіді на дуже багато запитань, які тут звучали.

Питання взаємодії науки і освіти. Я втішений, що це питання знайшло відображення в проекті сьогоднішнього рішення комітету. Ми готові тут в кожному конкретному випадку максимально сприяти спільним проектам наших закладів вищої освіти і університетів. Ми вважаємо, що це мусить бути дорога з зустрічним рухом, себто, говорячи про викладання провідних учених академії в наших вишах, водночас маємо говорити про роботу провідних наших вишівських професорів в інститутах Національної академії, вони там теж будуть незайві. Але це, безумовно, те, що треба робити. І я дуже вітаю з цього погляду пропозицію провести засідання комітету на базі Харківського фізико-технічного інституту щодо створення Центру ядерної медицини, але прошу при цьому вважати, що цей центр буде повноцінним лише тоді, коли як партнер буде залучено Харківський національний університет, який зараз створює університетську клініку. І тут ми зможемо продемонструвати, я думаю, що добру співпрацю на цьому прикладі і наших академічних установ, і наших галузевих установ. І насамкінець, цей проект рішення виходить з того, що є чинний закон, і він має виконуватись.

Я ще раз хочу підтвердити, що міністерство стоїть на позиціях чинного закону, коли відомий законопроект, який внесений зараз про ліквідацію Президії, міністерство так само рішуче заперечило цей законопроект і не вважає його ухвалення корисним. Але водночас, я хотів би повернутися до тих слів, які я говорив, був, на загальних зборах у квітні цього року.

Мені здається, що проблема про пошуки дальших шляхів більш ефективної організаційної побудови академії, очевидно, з порядку денного не знята. Ця проблема викликана тим, що академія є не просто однією з установ наукових держав – тією установою, на яку припадає 57 відсотків бюджету, і відтоді до неї є особлива увага і, очевидно, мусять бути особливо ефективні канали взаємодії академії з органами державної влади. Очевидно це те, що ця дискусія, яка мусить бути продовжена і після відзначення 100-річного ювілею академії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Максим Віталійович.

Тепер є запитання. Чи є запитання до наших доповідачів?

_____. Есть. Анатолій Григорович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Анатолій Григорович, будь ласка.

БІЛОУС А.Г. Дякую.

Ви знаєте, я дуже уважно слухаю всіх і чую, як всі говорять, що потрібно зробити, но, який то невидимий ворог мішає науці. І я хотів би, щоб цього невидимого ворога називали по імені і щоби кожна... хто за що відповідає як в державі, так і в науці, щоб було чітко розписано. Тому що інакше, я чесно кажучи, не знаю, от ви, Олександр Володимирович, говорили про те, що наукова рада збиралася раз. Хто винен? Прізвища у цих людей є?

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Є.

БІЛОУС А.Г. Чому ж не називати? Чому не називати? Тому що навіть через вас листи посиляли.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. А...

БІЛОУС А.Г. Дозвольте, я договорю.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Ви ж знаєте, згідно закону, хто є головою цієї ради.

БІЛОУС А.Г. Так. Я розумію, але я просто говорю, то тут потрібно, потрібно говорити саме так.

Дальше. Іван Григорович говорить абсолютно правильні речі, а з другої сторони – ви ж є законодавча вітка, а фактично на грошах сидить виконавча і законодавча, і всі говорять: "Академія повинна підняти економіку". Це ж в любых кабінетах говорять. Люди добрі, всі переставлені аргументи. Все ж не так. Акценти переставлені повністю. Мені казалось, що сьогодні ми якраз чітко повинні були

поговорити, хто за що відповідає і хто повинен... і тоді при слідуючій зустрічі чітко говорити. А це ми поговорили і в фізхімії так само поговорять про загальні фрази, а толку не буде.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Так. Але питання...

БІЛОУС А.Г. Дякую.

А тому, якщо ви бажаєте до подібної серйозної розмови підходити, то я, наприклад, готовий навіть тут почати експромтом говорити.

Дякую.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Ну, оскільки у нас існує така практика, якщо тебе згадують, то ти повинен відповісти.

Перше. Ви всі знаєте, що згідно Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", до речі, від Верховної Ради її підписував Володимир Борисович Гройсман. Він сьогодні як Прем'єр-міністр очолює цю національну раду. Бо це, знаєте, тому ім'я відоме. Більш того, Володимир Борисович на першому засіданні кому доручив організувати роботу цієї ради? Ви також пам'ятаєте, є відповідна стенограма і відповідні документи.

Третя позиція, не менш важлива. Я не розділяю вашого песимізму дуже просто. Ми повинні говорити. Суспільство повинно чути. Воно на виборах дасть політичну оцінку тим, хто не виконує закон, напряду не виконує закон. Бо в законі, який проголосували народні депутати, які, до речі, мають відповідні повноваження від виборців, ми проголосували цей закон. Закон повинен виконуватись. От я вам скажу, що але є, окрім кримінальної відповідальності, є політична відповідальність. Так от політична відповідальність настає тоді, коли люди приходять і голосують, і вони повинні чути. Я, наприклад, маю чітку позицію, вона є публічною абсолютно, я без всяких це говорю напряду і Володимирі Борисовичу, і так далі. І ми повинні... і в своїх виступах я говорю про те, що ми не повинні кидати і казати: "Все, ми будемо зменшувати тільки фінансування". Тому герої оцією історії абсолютно чітко є, і люди повинні це чути. Але, якщо ми не будемо про це говорити, а, я думаю, що сьогодні і народні депутати про це будуть виступати, то і

люди не почують, вони будуть думати, що все нормально і все гаразд. Але ж ми не маргінали, які блокують трибуни, які, там, виходять, кидають факели і так далі. Ми люди цивілізовані, наша зброя – це наші мізки, наш інтелект і ми будемо впливати, в тому числі через проведення комітетів, через прийняття відповідних рішень ми будемо впливати на тих, від кого залежить рішення.

Сьогодні, незважаючи на те, що ми парламентсько-президентська республіка, форма правління, парламент все вирішує через закони. Ми свою частину зробили. Зараз м'яч на полі Кабінету Міністрів України.

Я не просто так вам зачитав проект, да. Я не знаю, прийняли його сьогодні на Кабміні, ні, але це для галочки. Я вам чесно скажу, я прямо сразу на чаті, на якому є "Блок Петра Порошенка" і Президент України особисто я написав, я взяв оці речі в лапки і поставив сьогодні на цьому чаті і сказав, якщо отак готуються документи, то ці документи якраз підставляють Прем'єр-міністра України, тому що не можна для галочки писати документів. Цей документ не вирішує проблеми розвитку науки в Україні. А просто казати, що модель погана, давайте запропонуємо, яка є модель. І ця модель повинна розроблятися не тільки всередині академії наук України, бо є, да, відомий, там, принцип Гейзенберга о том, хто наблюдає, да, за цими явищами.

Тому і Кабінет Міністрів України також повинен прийняти активну участь в тому, щоб це зробити. На жаль, цей проект постанови, з моєї точки зору, я вам зачитав три речення, ці питання не вирішує. Тому абсолютно відомі всім ці прізвища і так далі. І, до речі, наш статус народних депутатів дозволяє нам якраз говорити про це, не ховаючись за якимись там речами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Чи є запитання до доповідача?

СТРІХА М.В. Олександр Володимировичу, якщо можна, оскільки тут не було згадано прямо, але був згаданий проект, який вносився справді міністерством, я хотів би дати необхідні пояснення.

Цей проект розроблявся ще у відповідності до доручення Прем'єр-міністра, даного 26 жовтня 2016 року на зустрічі з науковцями. Він декілька разів змінював

назву, формат, він розроблявся, був погоджений усіма – Національною академією, всіма галузевими академіями, в його опрацюванні брали участь половина членів наукового комітету, щоправда, на той час вони були ще не членами навіть наукового комітету, оскільки він не був сформований.

Я готовий сказати дві речі. Всі положення, які там є, вони корисні, їхнє виконання принесе користь науці. Водночас я готовий відверто визнати, що ми не зуміли в процесі погодження іншими відомими вам структурами влади внести ті положення, які справді принесли б ще більшу користь.

Відтак я не робив би трагедії з цього, появи цього законопроекту, він справді буде корисний, але треба пам'ятати, звичайно, це не буде той проект, який вирішить проблема всі української науки у глобальному масштабі.

Дякую.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Максим Віталійович, я просто про інше. Люди ж читають, я вам показую: на одній сторінці одне написано, на іншій сторінці написано те, що повністю заперечує... *(Шум у залі)* Ну, так!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає?

_____. Олександр Миколайович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Миколайович, будь ласка.

_____ О.М. Шановні колеги, у мене запитання до Івана Григоровича Кириленка. Шановний Іване Григоровичу, у 2002 році Верховною Радою України була прийнята Постанова номер 3069 "Про Володимира Івановича Вернадського", першого президента і засновника академії наук. В Полтавській області село Шишаки на Бутовій горі, там жив і працював, і творив Володимир Іванович Вернадський. І тому відбудова була дуже доцільна і наша молодь, і просто люди їздили і вшановували пам'ять, і знали, що великий вчений жив на цій, і творив, землі. Зокрема, він там працював над великою працею "Ноосфера Землі", що є історичним фактом.

Дякую за увагу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Ви знаєте, ви згадали ту віху біографії Вернадського, я дуже цією людиною захоплююсь, по великому рахунку, колись багато років тому мені пощастило бути в радіоінституті. Це коли подружжя Кюрі: Марія і П'єр Кюрі – ще в лабораторних умовах щось ліпили, що там уран світиться не світиться, шукали електрони, нейтрони і так далі. Він уже створив радіоінститут. Я був цьому інститутів, бачив його кабінет, коли люди розказали, що це таке – це в тодішньому ще Ленінграді – в центрі міста кращі приміщення були виділені! Оце відношення до науки було в перші роки, самі перші роки, що в Україні, що там.

Звичайно, особистість унікальна всі галузі науки, які тільки можуть бути на стикі наук, він всі заснував. Це ж він у Полтавській області з Докучаєвим почав працювати. Український чорнозем, українські ґрунти вивчати, отам він дотикнувся до науки, до великої, до справжньої науки. Докучаєв був у нього одним із вчителів. Я повністю підтримую те, що ви сказали, цю пам'ять треба берегти – це наш земляк, його козацькі корені.

Я прошу, Олександр Володимировичу, в проект рішення додати цей пункт і причому зробити це швидко. Це невеликі гроші. Треба...

_____. Спасибі.

КИРИЛЕНКО І.Г. Треба пам'ять... з пам'яттю ми тоді з юродством, без пам'яті немає. Якщо історичної пам'яті немає, майбутнього немає.

Спасибі вам за дуже добрі слова.

Я прошу в проект рішення...

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Добре-добре.

КИРИЛЕНКО І.Г. Обов'язково в проекті рішення це записати.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Добре, проголосуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще є?

_____. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає.

Тоді, шановні колеги, є слідуючі бажаючі виступити, Володимир Петрович Семиноженко, голова Північно-східного наукового центру НАН України та МОН України, академік нашої Академії наук. Будь ласка.

СЕМИНОЖЕНКО В.П. Шановний Борисе Євгеновичу, шановний Олександр Володимировичу, шановні члени комітету, члени Президії! Я, дійсно, хочу констатувати, що в цьому скликанні в Академії наук дуже плідна робота з Комітетом з науки і освіти. І ми це дуже дружно продемонстрували, коли інша гілка влади – виконавча, яку так красиво цитував сьогодні голова комітету, нам такий виклик зробила у вигляді провокаційного Закону про науку, який ми тоді, пам'ятаєте, згуртувалися всі і наукова громадськість, і комітет, і ми зробили свій варіант закону, де відстояли самоврядність Академії наук, затвердження статуту Мін'юстом, комерціалізацію, тобто можливість заснування підприємств, стартапів, скажімо, на основі інтелектуальної власності, яка створена за державні кошти. І це була, дійсно, наша перша проба, як кажуть, пера.

Я думаю у нас і багато інших ініціатив дуже гарно б виходило, але тут якраз знову процитую оцей анекдотичний лист, який ви сьогодні цитували. Три роки пройшло з моменту, коли в Міністерстві освіти і науки була ініційована нарада (Максим Віталійович це пам'ятає) маленька така. Давайте вирішимо питання, що абсолютну несправедливість, абсолютно нерозумну річ, як відрахування державних дивідендів з дослідно-виробничої бази Академії наук скасувати, щоб всі ці кошти йшли на власний розвиток модернізації, щоб вони могли конкурувати в рамках зони вільної торгівлі з ЄС, замовляти нам науки і технології своїм же інститутам, при яких вони створені. При чому нагадую, ці наші підприємства і інженерні центри, і дослідні підприємства вони створювались біля інститутів саме з такою метою. Це якраз той ринковий механізм, який повинен зараз бути був би задіяний. Вони відраховують 18 відсотків податок на прибуток, і що залишилось – ще 75.

За 3 роки ми отримали – ну, це окремо можна надрукувати відповіді Кабміну – навіть на нашу ініціативу, що це дозволялось би рішеннями Кабміну, зменшити з 75 відсотків до 30-ти. Врешті-решт, разом з комітетом, особисто з Іваном

Григоровичем, з Олександром Володимировичем, я всіх не буду перераховувати, з головами інших комітетів, ми підготували зміни до Закону про бюджет, де хоча б на рік, хоча б на честь століття Академії наук відмінити цю норму. На жаль, превеликий жаль, там таке піднімається в бюджетному комітеті, що я і досі ще чекаю відповідь, що, ну, ви знаєте, рішення Конституційного Суду: не можна змінювати законодавство. Тут мова йде про управління об'єктами державного майна. Але що на сьогодні вже відомо і з чим погоджується бюджетний комітет: що можна в Бюджетний кодекс зробити ту правку – а це голосування по Бюджетному кодексу буде начебто завтра, чи днями, - можна зробити такий запис і назавжди це питання вирішити.

І, звичайно, як паралельну річ запустити все ж таки зміни до Закону "Про управління об'єктами державної власності". Щойно я отримав скан листа, до речі, від міністра освіти, де вже пропонується змінити нам 75 відсотків на 30, що якась напівміра, але це вже, як кажуть, дозріли. За три роки, важких роки, коли треба, наші розробки йдуть і на обороноздатність, і ми за ініціативою створюємо ж свої речі, Міністерство оборони жодної копійки не дає на ці речі, це до слова, ми намагаємось щось створити – і нам це, дійсно, не дають.

Тому я вважаю, що наша робота зараз, коли вже таке, знаєте, починається... потеплішала ситуація щодо уваги до цих речей, скласти нам чіткий план саме таких прагматичних законів, де ми будемо бачити, що ми отримаємо, завдяки чому, де стимули з'являються, де економія коштів, щоб ми цільовим чином направляли наші розробки. І я думаю, що ми ще раз продемонструємо нашу спільну роботу, так, як ми в свій час продемонстрували, працюючи разом над новим Законом про науку.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олександр Володимирович.

СПИВАКОВСЬКИЙ О.В. Я просто відреагую, це є дуже важливим. Це, дійсно, абсолютно правильна позиція. І ми в проекті рішення комітету це записали. Більше того, якщо ці кошти... Ви – платники податків, ви податки закрили, тому дивіденди – це, власне кажучи, кошти держави. Але якщо держава хоче

стимулювати розвиток науки і інновацій (до речі, це прописано у відповідній постанові Кабінету Міністрів), то це конкретний інструмент того, щоб всі дивіденди зараз замість того, щоб держава їх забирала, вони повинні йти на реінвестування і таким чином підвищувати капіталізацію. Тому я думаю, що тут позиція комітету абсолютно чітка і ми обіцяємо відстоювати це положення не тільки на бюджетному комітеті, але і на фракціях, бо це також дуже важливий інструмент впливу на... Більше того, це тільки перше читання, я думаю, що нам вдасться якраз вирішити цю проблему, але кардинально так, щоб взагалі дивіденди, скажімо, на рік, на два не брались при умові, якщо вони будуть реінвестувати вашу основну діяльність.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже важливе питання. Дуже важливе питання. І ми мали розмову в бюджетному комітеті і теж там знайшли підтримку.

А зараз дозвольте запросити до слова Зіновія Теодоровича Назарчука, голову Західного наукового центру НАН України та МОН України, нашого академіка.

НАЗАРЧУК З.Т. Дякую, шановний Борисе Євгеновичу.

Шановний Борисе Євгеновичу, шановний Олександр Володимировичу, Іване Григоровичу, високодостойні члени президії і народні депутати, учасники засідання! Тут зараз зібрались фахівці, добре обізнані з роллю науки і освіти для суспільства, з теперішнім станом прав у цій галузі в Україні. За винятком поодиноких прикладів успішності, котрі завжди знаходяться, назагал в науці маємо дуже серйозні проблеми. Без перебільшення, процес нищення наукових шкіл, фундаменту науки, набув стійких ознак незворотності. Навіщо ж ми зібрались і чого очікувати від нашої зустрічі. Відповідь проста: насамперед почути один одного і намагатись вплинути на пришвидшення виходу вітчизняної науки з кризового стану.

Насамперед мусимо погодитись, що необхідно докорінно змінити теперішнє суспільне відношення до інтелектуальної праці назагал, і до наукової зокрема. Без досягнення цього науку в Україні згубимо остаточно. Ні стипендії Президента, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, жодні заохочення місцевої влади не

затримують молодь в науці. Вона, можливо, спочатку і прийде, бо всі ці блага разом зі стипендією аспіранта і половиною окладу молодшого наукового співробітника переважатимуть платню титулованого старшого колеги, але молодий магістр точно не мріятиме про фахове зростання як дослідника, бо зараз це просто не престижно і не вигідно матеріально.

Як підняти престиж наукової праці? На мій погляд – а він підтриманий 12 листопада виконкомом західного центру, - необхідно... Ну, про 1,7 відсотка від ВВП просто говорити не хочу, це просто ганьба. В найближчий час привчити насамперед уряд поважати закони України. Але – друге – ми маємо уникнути популістського підвищення рівня мінімальної зарплати в Україні без аналогічного зростання окладів в тарифних сітках бюджетних установ. Ми вибиваємо таким рішенням стимули бути освіченим, креативним і... далі не буду поширювати.

Далі. Наблизити до реалій існуючий підхід до реформи науки в Україні. Таке популярне слово "реформа", на мою думку, має мати чітке наповнення, мету, конкретні завдання, терміни, матеріальне забезпечення. Чи може хтось із присутніх назвати документ, яким зафіксовано державне бачення України у світовому розподілі праці? Так заради чого маємо реформуватися?

Проголошена зараз реформа науки зводиться фактично до нової системи її управління і фінансування, мовляв, в майбутньому це дасть результат. Я боюся, що нікому буде його забезпечувати, той результат. Реформа передбачає і створення національної ради, і формування національного фонду, і появу державних ключових лабораторій, отримання статусу дослідницьких університетів. Там є все, немає тільки Національної академії наук. Ну, Бог з ним, але я можу стверджувати, що на рівні уряду відстоювати інтереси власне науки зараз нікому.

Зараз звідси слідує наступна пропозиція – вважаю доцільним ввести до складу Кабінету Міністрів Президента Національної академії наук України як повноцінного члена уряду. Очевидно неефективним є поєднання проблем дитячих садочків і шкільництва з потребами кадрового і наукового забезпечення високотехнологічного виробництва.

Функції колишніх двох освітніх міністерств і ДКНТ зараз виконує МОН. Бачимо, що це йому заважко. Маємо розділити ці функції формально, або змінивши структуру уряду, або більш ефективно використати Національну академію наук.

Вона де-факто може стати головною інституцією відповідальною за стан і перспективи розвитку фундаментальної науки і ядром усієї наукової діяльності в державі, об'єктивним експертом урядових рішень.

Однак для цього і сама академія має змінитися. Слід доопрацювати чинний Статут Академії через підвищену відповідальність та нові завдання, які постануть перед нею у випадку пропонованих вище змін, додатково ввівши до нього зокрема вікове обмеження для участі в конкурсі на займання керівних наукових посад в академії.

Шосте. Слід переглянути роль і значення регіональних наукових центрів, які формально підпорядковані сьогодні Національній академії, Міністерству освіти і науки, однак фактично, зокрема фінансово, ними опікується лише академія. Регіональні наукові центри мають брати участь у фінансуванні науки в регіоні. Не слід в умовах децентралізації влади недооцінювати ланку управління, яка виступає осередком об'єднання академічної, освітянської, галузевої науки з підприємствами регіону і органами державної влади.

Врешті необхідно ввести в практику публічних виступів тезу, що в сучасному світі не існує освіти без передової науки, як немає науки без доброї освіти.

Це означає, що розривати ці поняття недопустимо. Чи часто чуємо слово "наука" в промовах наших вищих керівників? Для них вживання іменника "освіта" є достатнім свідченням розуміння гуманітарних потреб суспільства. А відомі заяви окремих дуже високопосадовців "технології купимо" в пересічного громадянина викликають лише недовіру до можливостей і неповагу до всієї вітчизняної науково-технічної спільноти.

Я не буду говорити про академію, тут Антон Григорович дуже гарно про це сказав, але я стверджую, що жодна реформа науки в Україні не матиме успіху без врахування отих обставин, тобто ролі і значення Академії наук в Україні, і економити кошти на фінансуванні НАН України, особливо з врахуванням її теперішнього внеску в науковий супровід вітчизняної економіки, просто злочинно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Зіновій Теодорович.

До слова запрошується Олександра Вікторівна Антонюк, заступник директора з наукової роботи Інституту математики нашої Академії наук, доктор фізико-математичних наук.

АНТОНІЮК О.В. Прошу пробачення, просто комп'ютер трошки заснув.

Дуже вдячна за цю можливість виступити перед таким високим зібранням сьогодні. За той час, який мені відведено, можливо, я встигну сформулювати тільки три тези. І я спробую це зробити дуже коротко.

По-перше, враховуючи сьогоднішню дискусію, я розумію, що питання про реформування, зміни в Академії наук таким чи іншим чином будуть виникати. Іще коли я була у складі "Реанімаційного пакету реформ", громадській організації, неодноразово виникало питання: а що це за Академія наук, яка... громадська організація, яка живе на державний кошт? Так ось, я спеціально на цьому слайді привела приклади організацій поважних, які всі є громадськими організаціями і які живуть на державний кошт, і це нормально. Організація, така форма організації науки вона повністю відповідає суті вченого, а саме його свободи як дослідника, але звичайно це не виключає його відповідальності перед суспільством.

Але я хочу ще одне застереження зробити, що будь-які зміни, в тому числі такого великого масштабу мають, звичайно, робитися не на хлопський розум, а з використанням наукового підходу, який ми всі з вами добре розуміємо і розуміємо, наскільки неочевидні речі можуть насправді бути очевидними і навпаки.

Друга теза, яку я хочу підкреслити, що, дійсно, існує внутрішня суперечність між свободою науковця і тим, що держава має контролювати, наскільки ефективно ці кошти використовуються. І це природно, і ми не перші, які це питання піднімали. І хочу звернути на досвід закордонних держав, як вони дивляться на цю проблему.

По-перше, є така концепція excellent research, тобто звичайно наука важлива тоді, коли вона excellent, тобто коли вона найкраща. За рахунок чого може досягатися ця excellent? Звичайно за рахунок конкуренції. Але все це і конкуренція, і все інше воно можливо лише за тих умов, коли науковцям створені нормальні умови для роботи. Не випадково у правій колонці слайду я показала, що дійсно потрібно нашим науковцям. Це потрібні і лабораторії, і доступ до літератури, і реактиви, і міжнародні відрядження – і без цього неможливо переконати нашу

молодь, щоб вони пішли займатися наукою. Колись один з високопосадовців, який був досить наближений до керівництва однієї з європейських держав, мені сказав: "Якщо ви хочете залучити молодь до науки, то ви їм повинні показати, як вони будуть жити, коли вони будуть похилого віку". От створюючи умови для науковців більш поважного віку, ми фактично вказуємо молоді, ось такі ми і так ви зможете жити тоді, коли ви завершити свої найактивніші молоді роки. Це не виключає підтримку молоді і молодих лабораторій, але це треба обов'язково враховувати при будь-яких наступних змінах.

І врешті я хочу звернути вашу увагу на останній слайд. Я хочу звернути вашу увагу на новий пілотний проект, який виконується зараз в Національній академії наук, це Київський академічний університет. І фактично що він дає. Це, по-перше, дослідницька освіта. По-друге, це дуальне навчання. І по-третє, це встановлення міждисциплінарних зв'язків навіть всередині академії, що є дуже важливим. До цих пір, можливо, математик мав мало шансів поспілкуватися з представником Інституту металофізики. Але завдяки Київському академічному університету це зовсім просто.

І що хочу сказати. Була така постанова про економію державних коштів, в якій одним... одне слово, одним з фактів економії якої було недопущення збільшення штатних одиниць. Так ось, ні в кого не викликає сумніву, що Київський академічний університет, який фактично складається з науковців високого рівня, вони зможуть скласти ліцензійну програму. Але за формальними ознаками, оскільки у Київського академічного університету не вистачає штатних одиниць, вони не зможуть пройти ліцензування, принаймні не всі спеціальності зможуть активно пройти ліцензування.

Тому я хочу сказати, що Київський академічний університет потребує як юридичної так і фінансової допомоги, зокрема в цьому питанні.

І останній слайд. Я хочу подякувати всім за увагу нашою картинкою, як студенти навчаються на бакалавраті.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександра Вікторівна.

До слова запрошується академік Ярослав Степанович Яцків, директор Головної астрономічної обсерваторії нашої академії наук.

ЯЦКІВ Я.С. Дякую.

Шановні колеги, я пропускаю звернення, щоб в 5 хвилин вложитись, вкластися. І виступаю слідом за моїми колегами. Тільки що пані Олександра долучилась до проведення першого українського форуму наукової діаспори, який відбудеться в суботу і в неділю, я відповідні програми і запрошення передав всім народним депутатам, які тут.

Другий коментар відносно того, що говорив мій колега Назарчук. Дуже важлива справа популяризації науки. Суспільство деградує і наш обов'язок якимось чином цю деградацію зупинити. Ось більше 10 років академія наук видає журнал "Світогляд". Крім обов'язкової розсилки ви знаєте, скільки людей підписує цей журнал, не дивлячись на те, що Головна астрономічна обсерваторія – бідна установа, якось знаходить кошти, тому що реальна ціна журналу 70 гривень, а на підписку ми даємо по 30 гривень?

Я теж передав депутатам першу сторінку третього номеру відносно діяльності академічної ініціативної групи "Наука та інновація", про що тут згадував Анатолій Глібович. Це група така невеличка, ініціатива відділення фізики і астрономії. Але ми розглядаємо конкретні справи. Ми теж відгукнулися на оцей злочасний закон про ліквідацію президії. Отримали, Олександр Володимировичу, відповідь від вас, дякуємо.

І мене дивує, як це люди, народні депутати, які не мають досвіду роботи в науці, беруться робити проекти закону і оцінювати, хто що і як робить?

Вчора ми провели засідання і надамо Верховній Раді три проекти. По-перше, свої зауваження до проекту про мову, про державну мову. Тому що то, що написано "державна мова в науці" – то повна дурниця. Ми подамо свої зауваження до проекту Про науку і науково-технічну діяльність.

Шановні колеги! А ви, даже мої колеги, ми не всі читаємо ці закони. Там в 56-ій чи якійсь статті, наприклад, сказано про державні програми тощо, тощо. Державних програм давно немає, але ось Іван Григорович показав схему гарно: прогноз – стратегія – реалізація. А в Законі "Про науку і науково-технічну

діяльність" немає статті про форсайтні прогнознi дослідження, немає статті про стратегію.

Я не правник, но я не бачу в Україні юридично затверджених законом, що таке "державне управління", "державна стратегія" і "державне управління". Я не знаю, де... наш он сидить академік Шемшученко, тут був, хто мені... чому немає Закону про державне управління в науці?

Ось мій друг і колега міністр Кремень. Шановні колеги, зневага до науки навіть в цьому міністерстві велика. Я працював з Кременем 2 роки, я був його перший заступник. Ми сварилися, можливо, я отримав догану від Ющенка Прем'єр-міністра за те, що я йому сказав: "Ви не праві, Вікторе Андрійович". Але ВВП було 1,2; державні програми були збережені, бо на Кабінеті Міністрів я говорив Прем'єр-міністру те, що я вважав необхідним говорити. І опублікував догану за неетичну поведінку.

Зараз в міністерстві Максим Віталійович, я його люблю і поважаю, но він просто заступник міністра. Чому в міністерстві, яке називається "освіти і науки", нема першого заступника, який відповідає за науку?

Я підготував свій виступ, хотів говорити інше, але ось спровокували мої колеги. Що я хотів сказати? Тут в президії Академії наук я відповідаю за науково-видавничу діяльність. В Академії наук більш-менш порядок в цій галузі. А в державі нема порядку. Установи МОН видають тисячу журналів періодичних. По критеріям світовим це більшість макулатури. Слава Богу, 3 роки ми намагалися переконати МОН змінити порядок формування переліку фахових видань. Змінений порядок, будемо сподіватися, що через 2-3 роки це дасть ефект і оця справа популяризації науки, справа доступності нас у світі буде вирішена.

А на завершення, я прошу нам... попрошу комітет, який, я бачу в яких важких умовах він працює і я схиляю поклони за їх роботу. Тому що, ну, ми всі розуміємо, хто є хто, і хто є що, але, напевно, треба готувати теж закон про популяризацію наукової діяльності, де звернути увагу на плагіат, на ту лженауку, яка в нас розвивається тощо.

Дякую за увагу!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ярослав Степанович.

Дозвольте, шановні колеги, попросити народного депутата України, першого заступника голови комітету Олександра Володимировича Співаковського надавати тепер слово для виступу членам комітету.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую, Борисе... Дякую, Борисе Євгенійовичу, дякую, шановні колеги.

Я думаю, ну, в нас відбулась дуже конструктивна і робота, і дискусія. І я ще раз, от хочу до Анатолія Григоровича звернутися. Анатолію Григоровичу, слово – це та зброя, якій дуже складно протистояти. Проведення таких дискусій – це дуже потужна зброя.

Якщо ми думаємо, що це нічого не вирішує, – ні, це неправда, це все впливає. Я внутрішню кухню також бачу, як це відбувається. Так, дійсно, існують загрози, так, дійсно, деякі народні депутати не мають уявлення, як це працює. Вони навіть не мають уявлення, що є ключовий, да, keystone, який витягнутий і вся пірамідка може завалитись. Так і тут, ніхто не може спрогнозувати наслідків того, що відбувається, бо, коли ми бачимо міграцію, ми можемо казати: це не проблема освіти, це – проблема економіки. Коли ми кажемо, що наука не так працює, ми плутаємо одне з одним. Тут дуже важливо зрозуміти, бо нема сьогодні, на жаль, на мій погляд, коли ми розмовляємо дійсно з людьми, від яких залежить дуже багато чого, нема стратегії, нема бачення. От ми зараз розмовляли про це, у нас навіть дійсно немає – я задавав це питання під час "години Уряду" Прем'єр-міністру – у нас є людина в уряді, наприклад, рівня Прем'єр-міністра, яка відповідає за розвиток людського капіталу в Україні, яка відповідає особисто за те, що відбувається з міграцією? Нема! У нас є міністр, який відповідає за науку, за освіту, є міністр, який відповідає за соціальну політику, є міністр, який відповідає за економіку і так далі, але нема ні однієї людини, яка відповідає за такі процеси. Але ж ми повинні зрозуміти: людина – це ключ до успіху України, а щаслива людина – це і є щаслива Україна.

Шановні колеги, оскільки нам у будь-якому випадку згідно Регламенту роботи Верховної Ради України, ми повинні прийняти рішення, проголосувати, я зараз звертаюсь до своїх колег народних депутатів, які мають повне право, ми не можемо їх обмежувати, сказати все, що вони думають. Оце – статус народного

депутата такий, який він є. І ми розпочинаємо, якщо не проти, оскільки ми з цього йшли, з Олексія Олексійовича Скрипника – народного депутата України, якщо Олексій Олексійович хоче щось сказати.

Будь ласка.

СКРИПНИК О.О. Доброго дня, шановні колеги, доброго дня, Борис Євгенович! Я радий присутнім бути на сумісному засіданні. Насправді, в мене всередині дуже багато протирічливих відчуттів від того, що я зараз чую. Тому я спробую бути конструктивним, вкластися в деякі речі, які, з моєї точки зору, важливо відзначити.

Насамперед, хочу зазначити, що я з великою шаною відношусь до академії наук, але відверто скажу, мені абсолютно не подобається та ситуація, в якій зараз знаходиться академія наук. Я хочу вам показати картинку з іншої сторони. Я з минулим, позаминулим, точніше, міністром фінансів при прийнятті бюджету, ви знаєте, що в нас є така штука, як "бюджетні ночі", коли приймаються бюджети, і було дуже таке поставлено одне питання: а нащо нам взагалі академія наук? А що воно нам дає? А який результат?

Якщо ви пам'ятаєте от декілька років назад, власне, от ці от диски, там великі книжки, які з'явилися, це з'явилося, як спроба трошки маркетингу Академії наук. Коли Академія наук перепугалася за те, що її так, дійсно, можуть одним махом, і ніхто, значить, "очі не бачать, серце не болить", знищити, і від Академії наук нічого не залишиться. Це добрий процес. Але, слухаючи сьогодні виступаючих, я із здивуванням почув, що в принципі, якщо так сформулювати виступи коротко, вони зводяться до того, що дайте нам більше грошей і все буде добре. І скажу відверто, це занадто складна розмова, на рахунок, що дати більше грошей, буде добре. Я сумніваюсь, що дайте більше грошей, буде добре. Скажу, по крайній мірі в тій сфері, в якій я розуміюся. Трошки в інноваційному розвитку, маючи достатньо великий досвід, можу сказати, що, якщо Академія наук до своєї розмови не залучить... до розмов про інновації не залучить бізнесменів, тому що інновації – це в першу чергу бізнес, це погляд з іншої сторони, то ніколи інновації в роботу, в підприємства і все інше ніколи не підуть. А ми мусимо говорити, це скажу, тут є дуже багато складних речей, дуже багато питань, це саме стосується... Практично

ніхто не згадував про плагіат, про стан лженауки, про рішення суду, яке ми на сьогодні маємо, стидного суду, коли реально псевдонауковець признав, що все нормально і так далі, і тому подібне. Тобто у нас насправді не є катастрофічний стан, у нас є катастрофа. І в тій катастрофі винен не тільки уряд, в тій катастрофі і є трошки, вибачте, сьогодні я чув, тільки благі наміри, тобто мало хто говорив про те, а що реально треба робити? Тому що не є сенс тільки відзначати.

Тому, з моєї точки зору, та зустріч, яка є у нас сьогодні комітету і Президії Академії наук, вона є дуже важлива. І те сьогоднішнє наше рішення комітету, яке ми маємо, проект рішення комітету, перепрошую, проект рішення комітету ось такий, це насправді дуже важлива річ. Тобто я вважаю, що назріла серйозна розмова в досить невеликому колі, можливо, навіть без абсолютно, як не дивно, присутності преси і для того, щоб не створювалося бажання попіаритися в надскладних питаннях, коли би комітет, і Академія наук представили тих людей, яких вона вважає, які можуть бути реформаторами, які можуть дивитися і розуміти, і без рожевих окулярів дивитися на ті всі проблеми, і формувати не тільки проблеми, а формувати рішення. Ми би зібралися і говорили про рішення, які б дозволили поміняти ту ситуацію. Тому що, на жаль, уряд, власне, не бачить, яким чином... Розумієте, ви є самоврядна організація, тому без вас поміняти Академію наук неможливо. Чи потрібна така зміна? З моєї точки зору, потрібна. Тому я буду сьогодні голосувати за, власне, проект меморандуму... Я би єдине, що цей меморандум трошки би сформулював таким чином, щоб ми все-таки реально зазначили, що реформи в Академії наук потрібні.

Я би хотів би, щоб у нас склалася абсолютно невелика група людей реформаторів з двох сторін. І щоб ми почали не просто говорити про оці от статті цього меморандуму, а говорити про конкретні засідання, щоб ми запрошували сюди представників з наукового комітету, щоб ми запустили ті речі, які мали б бути запущені вже 2 роки назад, щоб ми подивилися, наскільки пройшла, як пройшла атестація наукових закладів чи вона відбулася. Подивилися на це реально, спокійно, подумали, а чи, дійсно, нам потрібні ті заклади, які нічого не продукують, як тільки що було сказано, які продукують папір. І не тільки це продукується в Міністерстві освіти, Академія наук так само є заклади, які продукують папір,

вибачте. І тому я голосую за наш оцей, власне, меморандум. що нам потрібна така важлива розмова.

І дякую за увагу.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую, Олексію Олексійовичу.

Я хочу підтримати. Ми можемо врахувати зараз ваше зауваження, Івана Григоровича зауваження і ми в проект рішення додамо. А меморандум – це, власне кажучи, погляд на те, що нам потрібно разом робити.

Тарас Дмитрович Кремінь, народний депутат України, член комітету. Будь ласка.

КРЕМІНЬ Т.Д. Пане президенте, панове академіки, шановні колеги! Я би сказав, що ключовим словом, яким би ми могли сьогодні користуватися, мало б бути слово "довіра". По власній ініціативі проведення спільного засідання – це в першу чергу спроба, одна із багатьох спроб підтримати, допомогти і вийти на якісно новий рівень стосунків між українським парламентом і Національною академією наук. Іншими словами, які лунали сьогодні, ми йдемо поруч і формуємо свої уявлення про майбутнє України.

Я вважаю, що треба цю дорогу довести до рівня перехрестя і все-таки визначити, що ми співпрацюємо, що ми допомагаємо один одному, що ми і далі будемо продовжувати шукати крайнього в цій історії в темній кімнаті шукати чорну кішку.

Я абсолютно погоджуюся з тим, що Національна академія наук не має аналогів в освіті. І, напевно, було б некоректно її порівнювати з іншими інституціями, які ефективно діють в багатьох країнах чи то Європи, чи то світу. Ми маємо свій унікальний прецедент і питання збереження її не в тому стані, а зробити її по-справжньому конкурентною, ефективною і такою, до якої б дослухалися, а не яка б, на превеликий жаль, визнавала свою беззахисність. Чому я про це кажу?

От дуже правильно було сказано моїм колегою, що питання інновацій неможливо без бізнесу. Бізнес сьогодні потребує нових рішень, бізнес готовий сьогодні з коліс запускати всі проекти. Питання – як їх знайти? Бізнес володіє ресурсами, в тому числі бізнес, який працює за кордоном. І, на превеликий жаль, ті

успішні стартапи вони дуже часто стають або спільно із молодими науковцями, або академічними установами, а доволі часто окремо від Національної академії наук.

Друге, на чому я б хотів зупинитися. Дуже часто наука може бути незрозумілою, в першу чергу через неготовність суспільства сприймати інформацію, з іншого боку, через те, що наука не може бути зрозумілою для суспільства.

В цьому розумінні я від себе хотів би подякувати і своїм наставникам, я навчався і закінчив Інститут літератури імені Тараса Шевченка. І хотів би от сьогодні абсолютно так випадково подякувати Володимирі Горбуліну за його доступність українському суспільству протягом останніх років. Бо його розуміння гібридної війни змінило світогляд не тільки українських політиків, а світогляд світу в оцінці українських реалій, включаючи порядок денний.

Третя важлива складова. Я не можу не погодитися з тим, що є неефективні рішення в плані розвитку української економіки. Я сам родом з Миколаєва. І на моїй пам'яті 20 років триває обговорення відродження суднобудування. І, знаєте, мені боляче, що в місті Миколаєві, де 3 верфі і ще 3 недержавних верфі ми маємо не тільки вимивання мізків, ми маємо вимивання населення півдня України, яке має надзвичайно стратегічне і важливе значення для України як соборної держави, для неможливості розвитку концепції "руського мира" на півдні України і для збереження тих важливих архетипів, явищ і цінностей, які так довго і важливо збиралися.

Тому, власне, я хотів би, по-перше, подякувати ще раз тим ініціаторам, які спромоглися все-таки знайти оцей круглий стіл, він один із перших, і сказати ще таку річ. У нас вчора відбулося засідання нашої фракції політичної партії "Народний фронт". І ви знаєте, коли... і на нашому засіданні був Прем'єр-міністр Володимир Гройсман. Багато виступів було присвячено ефективності тих або інших академій наук. Звичайно, згадували і про Національну академію аграрних наук України, і про 600 тисяч гектарів землі, і так далі.

Але переважна більшість членів нашої фракції підтримало ту тезу, і ми будемо її відстоювати, що перерозподіл у проекті бюджету на наступний рік важливий у бік освіти і науки. Тому "Народний фронт" і я як представник у складі комітету якраз говорю і підтверджую те, що настрої, позиції у нас, власне, такі. Але

реформування Національної академії наук, тісна співпраця і чітка стратегія вкрай важливі для нашого розвитку. Цілком підтримую проект рішення.

Дякую.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую. Дякую, Тарас Дмитрович, за вашу позицію.

Володимир Михайлович Литвин – народний депутат України член комітету, будь ласка.

ЛИТВИН В.М. Шановний Борис Євгенович, шановна Президія, для мене відповідально через 9 років сьогодні бути на вашому тут засіданні, на нашому спільному засіданні.

Разом з тим, я думаю, що ми всі вимушені констатувати, що на нашому зібранні ми переконуємо переконаних в тому, яке значення має наука і в якому стані вона перебуває.

На превеликий жаль, наука незапитана і я боюсь, що ще певний період вона не буде запитана українським суспільством. І щоб ми не говорили про відсотки, які б ми заклики не виголошували, нічого подібного не буде, оскільки ситуація в країні нагадує ті періоди, які переживало наше суспільство після величезних струсів, катаклізмів, коли на поверхню піднімалися люди, які визначали порядок денний країни і які далеко не завжди розумілися на всіх складових розвитку суспільства. Я абсолютно не збираюсь політизувати цю тему, але, я думаю, вона присутня.

Тут звучало питання про те, що, хто за що відповідає, хто сидить на грошах. Ну, ви знаєте, хто сидить на грошах дуже добре, да? І, розумієте, попередні періоди, коли працювала Верховна Рада України, а це найбільш публічний інститут, а, відтак, він ніколи не користується повагою в людей, в залі були академіки Жулинський, Курас, Юхновський, Кремень, Зубець і багато інших людей, до яких прислуховувались. І сама, власне, їх присутність, не кажучи вже про вплив на прийняття рішення, вона дисциплінувала людей.

Сьогодні те, що робить комітет, це такі героїчні зусилля і ми вже, я думаю, який рік, я не пам'ятаю, з тижднів на тиждень переносять проект постанови Верховної Ради про затвердження стипендій для молодих вчених, які продемонстрували найкращі зразки у своїй професійній діяльності. І, як правило,

ставлять на п'ятницю, коли знають, що взагалі ніхто нічого не буде розглядати. От вам відповідь на всі питання.

Я вам скажу максимально відверто. Якось я поцікавився, а як голосують на виборах в різних виборчих дільницях в місцях, де проживають представники наукової, політичної, творчої еліти?

Я повинен сказати, шановні колеги, ми такі результати маємо, так, як у нас відбувається відбір. На превеликий жаль, знову ж не політизуючи тему, мушу сказати, що такою "прямою родимою", мабуть, в Україні є те, що ми не можемо обрати нормальний розвиток... нормальний розвиток країни. Що ми не можемо зробити цивілізований вибір. А потім говоримо про те, чому у нас на ці сфери не звертається увага.

Відносно законів і відносно оцього останнього придуркуватого закону, який внесли щодо замінити Президію. Це ж не випадково його внесли. І це люди його внесли, очевидно, з подачі тих, хто не задоволений ситуацією десь в академічному співтоваристві.

Хоча я запитував: "А ви знаєте, скільки наукових установ в академії наук?" Якщо замінити Президію, то це буде мітинг, а не робочий орган, який буде вирішувати проблеми. І питання в тому, що ми, на превеликий жаль, захопилися тим, що називається реформами і не визначили пріоритетів розвитку країни. Візьміть: у нас все реформують і, як правило, люди, які абсолютно не знають, що відбувається. Вони даже не ознайомились із своїм відомством – вони вже його реформують.

І друга обставина. Що у нас закони не виконуються, а закони помічаються, що вони існують. І звітують не виконанням законів, а кількістю прийнятих законів. Закон "Про освіту" є? Є. Проблеми збільшилися? Збільшилися. Закон про науку є? Є. Він не виконується. Тут прозвучала теза, що ми обмежені законами. Я звертаюсь до заступника міністра і кажу: "Я був би щасливий, якби ми були обмежені законами і не порушували цих законів при підготовці бюджету". Не було б у нас жодних проблем. Або взагалі б не приймали б ці норми.

І ще один момент. От свідчення уваги до науки є така маленька деталь, коли відбуваються загальні збори або ювілейна сесія Академії наук, хто на ній присутній – раніше, у попередній злочинний період і тоталітарний, і хто присутній зараз. І у

крайньому випадку, якщо він прийде абсолютно не підготовлений, і повчає зверхньо людей, як треба організовувати свою діяльність. Як мінімум, у нас немає діалогу. І на превеликий жаль, я повинен сказати з тривогою великою, шановні колеги, що оця агресивна сірість вона, на превеликий жаль, задає тон в країні. І Академії наук, якщо віддають належне, так як заслуженій людині з нагоди ювілею кажуть якісь подячні слова замість того, щоб приймати рішення. Але, я якось на засіданні комітету казав представникам Академії наук, що те, що відбувається з наукою, частково є відповідальністю і Академії наук, і Президії Академії наук, бо притерпілися. Якщо якийсь голос звучить, то це організовує профспілка біля Верховної Ради або Кабінету... Кабінету з висловленням протесту з приводу заробітної плати. Мені бачиться, що голос Академії наук має звучати вагомо, бо сьогодні Академія наук, мені бачиться, залишається одним із моральних чинників українського суспільства. І, очевидно, погоджуватись аби нас не чіпали, якусь там виб'ємо суму героїчними зусиллями, якийсь відсоток буде, очевидно, так справа до кінця призведе нас зовсім непередбачувано. Очевидно, що так наука і Україна буде упосліджена.

Тому я підтримую проект рішення, який є. Я розумію, що він далеко не все може вирішити, і сподіваюсь, що це буде започаткування отієї розмови і діалогу для того, щоби оці здобутки України, те, чим Україна вирізняється, воно збереглося в новій якості з урахуванням тих нових завдань, які стоять перед Україною.

І відносно вже наостанок, що там Ярослав Степанович сказав, що пропозиції напрацюйте. Ярослав Степанович, це велика подяка вам, але, на превеликий жаль, я повинен сказати, що їх ніхто не читає, в кращому випадку вони за межі комітету мало коли можуть вийти. Взагалі ви сказали за підписні видання, за все інше, я відчуваю, спілкуючись із своїми колегами, що взагалі в більшості своїй абсолютній ніхто нічого не читає, окрім рахунків на своїх... своїх банківських рахунків – ніхто нічого не читає! Да!

От і останній приклад. Вийшла чудова робота. Микола Григорович, Валерій Андрійович скажуть: "Слідчі і наглядові матеріали Тараса Григоровича Шевченка". Випросив я один примірник, 70 друкованих аркушів. Подивився наклад – 700 примірників! Але всі ж клянуться Шевченком! Не читаючи! Ну, раніше Леніном,

зараз Шевченком. А якби видати таку роботу, щоб вона на кожній кафедрі була, щоб могли люди подивитися, для себе розширити кругозір. Це як приклад я навів.

Дякую, що мали терпіння мене вислухати.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую, Володимир Михайлович.

Я хочу сказати перед голосуванням, дякую своїм колегам народним депутатам за висловлену позицію!

Головне, що ми почули – це те, що, теза перша, що Національна академія наук, галузеві академії наук повинні існувати, бо це – дуже потужний чинник розвитку держави і забезпечення її незалежності. Це – безпековий фактор розвитку.

Більш того, Національна академія, галузеві академії наук – це національне надбання, і вирішення їх долі через закриття – це шлях в нікуди.

Наступне, дуже важливе – це розуміння того, що це такий b...way в якому, з одного боку, бізнес-суспільство, Національна академія наук, Верховна Рада, Кабінет Міністрів повинні забезпечити якраз відповідні реформи, які не знищують Академію наук, а які якраз дають новий потенціал через якраз збільшення фінансування, розумного фінансування, збалансованого фінансування, грантового фінансування, в першу чергу, для того, щоб ми це забезпечили.

Третє. Я хочу підкреслити, це є дуже важливим. Ми, народні депутати, знаючи внутрішню кухню, яка відбувається, хочемо сказати, що якраз це скликання і скликання нашого комітету якраз забезпечило те, що не приймалися нерозумні рішення. Рішення щодо якраз такого закриття, яке йшло би через відповідне фінансування. Те, що було в спробах в 14-му році зробити в грудні і далі. Комітет завжди обстоював позиції і розуміння того, що це фундамент розвитку нашої держави, це наша спільна позиція.

Тому є пропозиція, оскільки ми мали, кожний з нас мав можливість виступити, з урахуванням зауважень Івана Григоровича, з урахуванням зауважень Олексія Олексійовича є пропозиція проголосувати за таке рішення комітету.

Хто – за, прошу проголосувати. Рішення прийнято одноголосно.

Це означає, що ми і далі через свої рішення будемо впливати. Я скажу, в наших політичних силах дуже складно перепригнути через відповідні рішення. Ми впливаємо і маємо вплив, і формуємо відповідну думку в наших політичних силах.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Володимир Павлович Горбулін, перший віце-президент академії.

ГОРБУЛІН В.П. Уважаемое собрание, буду говорить на русском языке. Чтобы у нас не было сомнения, что русский язык у нас живет на Украине и, слава Богу, никто его не притесняет.

Я хотел бы ответить и Алексею Алексеевичу, и Владимиру Михайловичу. Владимир Михайлович, я хотел и вам, и Алексею Алексеевичу относительно бюджета и относительно денег.

В 93-м году я возглавлял Национальное космическое агентство. И вот в первых решениях и Министерства финансов, тогда был министром Пятаченко, и на заседании бюджетного комитета на ракетно-космическую технику и на космические исследования был выделен ноль. Две ночи у товарища Пятаченка в министерстве, он любил работать до трех с половиной часов ночи, до четырех, это у него был такой стиль. Бюджетный комитет вел себя поскромнее, он где-то в 11 часов заканчивал работу.

Я ничего не мог сотворить с людьми, которым я должен был объяснять, для меня это было необычайно трудно, что вообще страна, которая имеет могучий потенциал в развитие того, что есть самое передовое вообще в науке и что это мощный инструмент для развития и экономики, решения социальных вопросов, остается без финансирования.

Что пришлось сделать? Порядка 30 депутатов я организовал и вывез на "Байконур". Туда присоединились депутаты Казахстана. Самое главное, что удалось сделать всю вот нашу депутатскую команду, кроме мирных переговоров, как вот сегодня за нашим столом, удалось вывести и показать что такое "Байконур", комнатки Гагарина, комнатки Сергея Павловича Королева, комнатки Янгеля, монтажно-испытательный корпус, в котором стояла ракета "Зенит" вот в таком положении и два пуска ракеты-носителя "Зенит" и ракеты-носителя "Протон". Кроме того удалось пригласить по старой памяти главных конструкторов и наших украинских из Российской Федерации. И эти люди вообще

рассказали о том, что такое ракетно-космическая техника и что она может дать человечеству.

Могу сказать, что после этого вопрос удалось сдвинуть сначала в бюджетном комитете, а потом мы с покойным Валерием Николаевичем Шмаровым, которого сегодня похоронили, сумели и привести к знаменателю, что нужно давать деньги на эту отрасль, а не говорить, как говорил Звягильский: "Вон куда уходят деньги, вон они все где – в космосе". Удалось эту проблему решить. Может быть и нам следует этот опыт в какой-то мере использовать и пригласить наших министров и, может быть, соответственно депутатов из тех комитетов, которые имеют отношения по отраслевому признаку, посетить наши институты, где делается вот то, что о чем так убедительно говорил Антон Григорьевич, без достижения мировой науки и техники.

Я сейчас сидел и с напряжением пытался вспомнить: от Леонида Макаровича до Петра Алексеевича, а кто из них был не на презентации и не на – как это называется, "перерезывание ленточки"? – а в каком-то научном заведении, где бы ему доложили проблемы, которые есть в нашей науке, о том, как живет коллектив, что он может делать. Не могу я вспомнить ни одного Президента за последние... не за последние – за все время, который был бы гостем любого нашего серьезного научно-исследовательского института.

Не кажется ли нам, что вот такой подход... Мы должны искать нестандартные пути решения своего финансирования. Мы не просто просим деньги, мы сегодня живем как Академия наук, на грани выживания, и с этим мириться дальше нельзя. Искать нестандартные подходы, не бояться ответственности и называть фамилии тех, кто сегодня считает долгом что-то сказать, но потом не выполнить. Может быть тогда будет меняться общественное настроение в нашем обществе и тогда не будут появляться законы, которые сегодня... проекты законов, которые сегодня внесены в Верховный Совет. Это удивительное невежество – внести подобный законопроект в Верховный Совет! Это – невежество! Еще Карл Маркс – может быть, кому-то нравится, а кому-то нет – говорил, что нет страшнее агрессивного невежества.

Я заканчиваю и прошу вот подумать над моим предложением. Его, конечно, нельзя внести в проект нашего решения, но сделать практические шаги, мне кажется, это реально. Такой опыт был, и он был плодотворным.

Спасибо за внимание.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо.

Чи є ще бажаючі виступити? Нема? Нема.

Шановні колеги, Національна академія наук і Комітет з питань науки і освіти тривалий час плідно співпрацюють з багатьма... з багатьох питань законодавчого забезпечення наукової та науково-технічної діяльності. І про це свідчить, на мій погляд, і сьогоднішній розгляд питання, яке поставлено у порядок денний. Воно дуже важливе, дуже цікаве і треба зробити його дійсним законодавчим і так, щоб воно працювало не один раз на життя, а щоби воно працювало кожного року, тоді ми дійсно виконаємо одне з своїх головних завдань.

Далі. Наша зустріч є переконливим свідченням обопільного бажання Академії та Комітету з питань науки і освіти посилити взаємодію, вдосконалення правових засад і функціонування, і розвиток вітчизняної науково-технічної сфери. Плідне і дуже корисне, на наш погляд, обговорення не лише окреслило стан і проблеми діяльності Національної академії наук, але і виявило спільне, я б сказав, розуміння необхідності суттєвої державної підтримки усієї наукової сфери. Це дуже важливо.

І я хочу ще наголосити на тому, що Закон, який прийнятий вже 2 роки, а може й трошки більше тому, "Про науку і науково-технічну діяльність" все ж таки потребує подальшого вдосконалення обов'язково. І при всьому тому, що зроблено, це дійсно необхідно і необхідно в найкоротший час.

Давайте ми подякуємо комітетові, подякуємо Олександру Володимировичу, який провів дійсно дуже плідну роботу, виступав неодноразово сьогодні. Я хочу подякувати вам і побажати великих успіхів і процвітання. Хай живе ваш комітет, а ми будемо з вами разом працювати.

Давайте подякуємо всім народним депутатам за їхню роботу і теж будемо з ними працювати...

_____. Меморандум, Борисе Євгеновичу, про співпрацю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І ми підготували разом, дві організації, Меморандум, який вам дали на розгляд. То давайте, якщо немає інших побажань, приймемо його і все.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую, Борисе Євгенійовичу.

Але тут народні депутати сказали, що вони повинні уповноважити мене на це підписання. Давайте проголосуємо. Уповноважуєте? Голосуємо. Все, нормально.
(Шум у залі)

Ні, це ж історичний документ все таки – 100-річчя Національної академії наук України. Підписано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можемо підписувати?

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Можемо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І ще раз?

_____. Ще один примірник.

(Підписання Меморандуму про співробітництво між Національною академією наук України та Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти)

(Оплески)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні друзі, всього найкращого! Дякуємо ще і ще раз.
На все добре.